

СПЕЦПРОЕКТ:
АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції

Київ • 14–15 червня 2012 р.

У семи томах

Том 7

Актуальні питання економіки

Дніпропетровськ
Видавець Біла К. О.
2012

УДК 336
ББК 65.01
С 71

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова оргкомітету:

Корецький М. Х. – д.держ.упр., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з науково-педагогічної роботи Академії муніципального управління, м. Київ.

Члени оргкомітету:

- Бакуменко В. Д. – д.держ.упр., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Академії муніципального управління, м. Київ;
- Дасій О. І. – д.е.н., професор, Заслужений працівник освіти України, Директор Науково-навчального інституту регіонального управління та місцевого самоврядування Академії муніципального управління, м. Київ;
- Бутко М. П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та державного управління Чернігівського державного технологічного університету.

С 71 Спецпроект: аналіз наукових досліджень : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 черв. 2012 р. : у 7 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2012.

ISBN 978-617-645-060-3

Т. 7 : Актуальні питання економіки. – 2012. – 98 с.

ISBN 978-617-645-067-2

У збірнику надруковано матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Спецпроект: аналіз наукових досліджень».

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-617-645-060-3

ISBN 978-617-645-067-2 (Т. 7)

© Авторський колектив, 2012

Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Д.є.н. Борейко В.І.

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

ЕКОНОМІЧНА САМОСТІЙНІСТЬ РЕГІОНІВ: ДЕКЛАРАЦІЇ І РЕАЛІЇ

Після відновлення економічного зростання у 2010–2011 роках, у 2012 році в Україні знову спостерігається тенденція до зниження виробництва валового внутрішнього продукту. При чому, як і три роки назад це пояснюється впливом фінансової нестабільності на міжнародних ринках. Натомість внутрішнім факторам: низькій конкурентоспроможності вітчизняної продукції, інфляційним процесам, низькому споживчому попиту населення та фінансовій самостійності регіонів, яка створює умови для їх розвитку, не приділяється достатньої уваги.

В наукових дослідженнях як міжнародних так і вітчизняних науковців неодноразово обґрунтовувалося, що країна тим багатша, чим багатші її регіони. Так, В. Оскольський зазначає, що: „Гармонійний розвиток України як суверенної держави, що прямує до побудови громадянського суспільства та конкурентоспроможної економіки на основі демократичних цінностей, неможливий без ефективного та стабільного зростання кожного її регіону. Без їх економічного розвитку взагалі неможливо говорити про економічний поступ держави ” [1, с. 4].

Такої ж думки дотримуються Т. Демченко та В. Калусенко, які вважають, що: „Однією з вирішальних умов створення високорозвиненої ринкової економіки є формування ефективно функціонуючого суспільного сектора, у т. ч. його складової частини – місцевого самоврядування. Існування самостійних органів місцевого самоврядування є необхідним для утвердження засад громадського суспільства, збереження демократичного ладу, адже саме через них, у першу чергу, відбувається залучення громадян до вирішення суспільних проблем та їх реальний вплив на політику оподаткування та бюджетних видатків” [2, с. 93].

Визнають цю тезу і вітчизняні законодавці та урядовці, однак, на практиці фінансові можливості її територій не розширюються а звужуються. Що ж до обіцянок закріпити за місцевими бюджетами нові податки, які дозволять збільшити їх доходну частину, то вони носять декларативний характер.

Так, аналіз структури доходів Зведеного бюджету України у 2002–2010 роках показує, що частка місцевих бюджетів у ньому знизилася з 31,4% у 2002 до 22,6% у 2005 році, або на 8,8 відсоткових пункти. В наступні роки цей показник дещо зріс, але в середньому він складає всього 25%. Натомість, протягом досліджуваного періоду частка видатків місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті України, по великому рахунку, залишалася незмінною і знаходилася, як правило, в межах 40–42%. В результаті дефіцит місцевих бюджетів, який на відміну від державного не може бути закритий емісійними ресурсами, зріс з 21,5% у 2002 році до 47,0% – у 2010 році. Отже, місцевим органам влади не хватає майже половину із необхідної суми коштів для виконання покладених на них Конституцією України обов’язків (табл. 1).

Таблиця 1. Зведений бюджет України у 2002-2010 роках
(складено за даними [3])

Показники	Роки									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Доходи: всього, млрд. грн.	62,0	75,3	91,5	134,2	171,8	219,9	297,9	273,0	314,5	
- державного бюджету	млрд. грн.	42,5	52,7	68,7	103,9	131,9	161,6	224,0	201,9	234,0
	відсотків	68,6	70,0	75,1	77,4	76,8	73,5	75,2	74,0	74,4
в т.ч. від податку на прибуток підприємств	млрд. грн.	8,2	13,1	16,0	23,3	25,9	34,0	47,5	32,6	40,0
- місцевих бюджетів	млрд. грн.	19,4	22,6	22,8	30,3	39,9	58,3	73,9	71,0	80,5
	відсотків	31,4	30,0	24,9	22,6	23,2	26,5	24,8	26,0	25,6
Видатки: всього, млрд. грн.	60,5	75,8	102,5	141,7	175,3	226,1	309,2	307,4	377,8	
- державного бюджету	млрд. грн.	35,4	44,4	63,7	89,6	103,0	129,6	182,4	180,3	225,8
	відсотків	58,9	58,6	62,2	63,2	58,7	57,3	59,0	58,6	59,8
- місцевих бюджетів	млрд. грн.	24,7	31,4	38,8	52,1	72,3	96,5	126,8	127,1	152,0
	відсотків	41,1	41,4	37,8	36,8	41,3	42,7	41,0	41,4	40,2
Дефіцит місцевих бюджетів	млрд. грн.	5,3	8,8	16,0	21,8	32,4	38,2	52,9	56,1	71,5
	відсотків	21,5	28,0	41,2	41,8	44,8	39,6	41,7	44,1	47,0

Цей дефіцит закривається трансфертами з державного бюджету, що ставить місцевих керівників в пряму залежність від рішень центральних органів влади, обмежує їхню ініціативу та можливості для соціально-економічного розвитку регіону. Зазначене заставляє їх більше думати про те як сподобатися керівникам держави та міністерств, ніж про підвищення рівня життя населення територій.

Для виправлення наведеної ситуації окремі науковці, включаючи автора, пропонують закріпити за місцевим бюджетами податок на прибуток підприємств. Це дозволило б у 2002–2005 роках зробити місцеві бюджети бездефіцитними, а у 2006–2008 роках профінансувати потреби територіальних громад на 80–90%.

В свою чергу, збільшення доходної частини місцевих бюджетів сприяло б впровадженню в регіонах інноваційних проектів, покращенню якості освітніх та лікувальних послуг, розвитку культури та мистецтва.

Однак, реалізувати ці пропозиції українські законодавці, які в останні два роки внесли суттєві зміни в податкове та бюджетне законодавство, не збираються. Більше, того після скасування у 2010 році окремих податків і зборів, доходи від яких поступали до місцевих бюджетів, можливості регіонів до забезпечення себе власними фінансовими ресурсами ще більше зменшилися. Про розходження декларацій і реалій в наданні економічної самостійності місцевим органам влади, свідчить той факт, що в 2009–2010 роках, навіть з доходами від податку на прибуток підприємств, дефіцит місцевих бюджетів складав би 18–21%.

Відсутність достатніх коштів в місцевих бюджетах не дозволяє їм в повній мірі забезпечувати фінансовими ресурсами заклади, відповідальність за функціонування яких покладено на місцеві органи влади. Так, протягом 2003–2007 рр. реальні видатки місцевих бюджетів на фінансування охорони здоров'я, освіти, духовного і фізичного розвитку зростали в середньому, відповідно, на 16,6, 20,4 та 19,0% щорічно (табл. 2).

Таблиця 2. Видатки у 2002-2010 роках місцевих бюджетів України на фінансування закладів охорони здоров'я, освіти, духовного і фізичного розвитку, у цінах 2005 року (розраховано автором за даними [3])

Видатки на фінансування:		Роки								
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
- охорони здоров'я	млн. грн.	7752	9100	9888	11968	14334	16574	17001	16254	18420
	індекси до попереднього року	-	1,17	1,09	1,21	1,20	1,16	1,03	0,96	1,13
- освіти	млн. грн.	9475	11434	12636	16869	19856	23714	25575	23991	26115
	індекси до попереднього року	-	1,21	1,11	1,33	1,18	1,19	1,08	0,94	1,09
- духовного і фізичного розвитку	млн. грн.	1292	1741	1917	2176	2694	3007	3244	2863	3256
	індекси до попереднього року	-	1,35	1,10	1,14	1,24	1,12	1,08	0,88	1,14

Однак, у 2008 році ці показники знизилися до 3–8%, а у 2009 році мали від'ємне значення (-4–12%). Зазначене негативно відобразилося на роботі закладів освіти, духовного і фізичного розвитку, і особливо охорони здоров'я, послуги яких для більшості українців є недоступними.

Крім наведених галузей, потребує значних фінансових ресурсів для модернізації своїх фондів житлово-комунальне господарство (ЖКГ), однак, таких коштів воно не отримує. Так, наприклад, у 2007 році в реальних цінах ЖКГ

отримало з місцевих бюджетів коштів в розмірі 58,5% від показника попереднього року. Ситуація повторилася в 2009–2010 роках, коли видатки для ЖКГ з місцевих бюджетів склали відповідно 73,7 та 57,6% до показника попереднього року [3]. Звичайно за такої ситуації про ніяке реальне оновлення застарілих комунальних мереж та уникнення аварій, які в нашій країні періодично повторяються, говорити не можна.

Із-за обмеженості фінансових ресурсів місцеві бюджети практично не приймають участі у фінансуванні інноваційних проектів та економічній підтримці суб'єктів господарювання на своїх територіях. Так, у 2002–2010 роках частка місцевих бюджетів у фінансуванні інноваційної діяльності в промисловості України не перевищувала 0,3% [3].

Отже, з наведених даних можна зробити висновок, що при декларуванні на державному рівні необхідності розширення економічних можливостей регіонів, на практиці їх фінансова самостійність звужується. Це не дозволяє місцевим органам влади повноцінно фінансувати галузі, відповідальність за розвиток яких на них покладається. Тому, для зміни зазначеної ситуації, необхідно розширити доходні статті, які формують місцеві бюджети, а саме направити до них надходження від податку на прибуток підприємств, інших податків і зборів.

Список використаних джерел:

1. Оскольський В. Про перспективи становлення конкурентоспроможної регіональної економіки / В. Оскольський // Економіка України. – 2007. – № 12. – С. 4–11.
2. Демченко Т. Роль місцевих бюджетів у розвитку регіонів / Т. Демченко, В. Калусенко // Регіональна економіка. – 2005. – № 4. – С. 93–99.
3. Статистичний щорічник України за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

К.е.н. Кальницький А.Є., Огородник В.О.

Закарпатський державний університет, м. Ужгород, Україна

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

Інноваційний характер парадигми регіонального розвитку обумовлено взаємодією інвестиційного процесу та економічного зростання в регіоні, яка визначає формування системи регіональної конкурентоспроможності. Зв'язок між інвестиційним процесом і станом економічного розвитку завжди носить взаєм-

ний та конвергентний характер внаслідок того, що економіка, що розширяється, потребує для цього додаткових інвестицій, а здійснені інвестиції безпосередньо виступають модератором економіки.

Проблематика конкурентоспроможності стає однією з основних в системі теоретичних досліджень та практичного аспекту управління регіоном. Усі види конкурентоспроможності (підприємств, товарів, домогосподарств), доводить В. Геєць, нарешті реалізуються у географічному просторі, тобто на певній території, і завдяки цьому ця територія сама по собі може бути конкурентоспроможною або неконкурентоспроможною. Найбільш повним вважається позиція А.Селезньова, котрий визначає регіональну конкурентоспроможність як обумовлене економічними, політичними і іншими факторами положення регіону та його окремих товаровиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, що відбивається через індикатори, які адекватно характеризують сучасний стан і його динаміку [1, с. 30].

Колектив Інституту економіки НАН України пропонує два підходи до визначення сутності конкурентоспроможності регіону, які значною мірою впливають на інвестиційні процеси. Перший полягає у тому, що регіони надають різні умови для проживання та соціально-економічної діяльності населення. Другий базується на твердженні, що конкурентоспроможність економіки регіону розглядається як надання регіонам різних умов для розміщення на своїй території господарюючих суб'єктів [2, с. 198–200]. Але в межах обох підходів фактором, що забезпечує успіх виступає інвестування, стратегічне структуроване за якістю та спрямованістю.

Інвестування є необхідною умовою формування сучасних конкурентних переваг регіону, які базуються на його випереджальному розвитку. Останній в сучасних умовах має місце за умов переходу від індустріального до постіндустріального суспільства, якій, за думкою А.Чухно, можна забезпечити за умови впровадження інформаційно-інтелектуальних технологій, технічного та технологічного оновлення матеріального виробництва, високого зростання продуктивності праці, завдяки чому при відносному і абсолютному скороченні зайнятості у матеріальному виробництві можна домогтися зростання обсягів виробленої продукції, достатньої для задоволення внутрішніх потреб держави і для експорту на зовнішні ринки [4, с. 15].

Академік В. Геєць також доводить, що підвищення конкурентоспроможності можливе лише за умов переходу до постіндустріальної епохи і пов'язане передусім з інноваціями.

По-перше, стверджує академік, інноваційний процес став перманентним, він більше не пов'язаний рамками економічного циклу.

По-друге, цей процес набув масового характеру: продукування нових технологій та іншої інформаційної продукції вийшло за межі наукових лабораторій та організацій.

По-третє, інновації стали всеосяжними, вони охоплюють усі форми і сфери життєдіяльності людини.

По-четверте, вже не стільки ринок санкціонує інновації. Скільки самі інновації активно впливають на ринкові відносини, ініціюючи створення нових економічних форм, які поєднують конкурентні та кооперативні засади.

По-п'яте, інноваційний процес змінює саме розуміння і напрями інвестицій – їх дедалі зростаюча частка спрямовується у сферу споживання, трансформуючись у творчий потенціал людини, в свою чергу стимулюючи інновації [2, с. 371].

Це все виражається в інтенсивному зростанні інвестицій у наукові дослідження і розробки, технологічні та організаційні інновації та підвищення економічної віддачі від них [2, с. 371].

Важливість інноваційного чинника економічного розвитку регіонів засвідчена «Лісабонською стратегією», у якій пріоритетним напрямом було декларовано створення наукоємного економічного простору і для її реалізації країни ЄС взяли на себе зобов'язання збільшити витрати бюджетів на науково-дослідні роботи до 3 відсотків валового внутрішнього продукту [5, с. 211].

Недоліки інвестування науково-технологічної сфери артикульовані Л.Федуловою наступним чином:

- збільшуються витрати на стадії НДДКР,
- знижується якість продукції,
- збільшуються терміни розробок і виробництва, знижується якість продукції та послуг наукомістких виробництв, що впливає на їх конкурентоспроможність на світовому ринку і навіть на внутрішньому,
- знижується інтелектуальний та кадровий потенціал наукомістких виробництв: скорочується кількість висококваліфікованих спеціалістів, молоді спеціалісти в науку не ідуть через низьку престижність професії; зростає середній вік працівників [3, с. 504–505].

Стратегія формування конкурентоспроможності регіону на основі впровадження та розвитку інновацій на функціональному рівні забезпечена інвестиційними стратегіями, які є детермінантою інвестиційного процесу.

Список використаних джерел:

1. Селезнев А.З. Конкурентные позиции и инфраструктура рынка России / А.З. Селезнев. – М.: Юрист, 1999. – С. 30.
2. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: в 3 т. Т. 3: Конкурентоспроможність української економіки / за ред. В.М. Геця, В.П. Семіноженка, Б.Є. Квасюка. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с.
3. Федулова Л.І. Економіка знань / Л.І. Федулова. – К.: Ін-т економіки і прогнозування НАН України, 2009. – 600 с.
4. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А.А. Чухно. – К.: Логос, 2003. – 631 с.
5. Шульц С. Економічний простір України: формування. Структурування та управління / С. Шульц. – Львів: ІРД НАН України, 2010. – 408 с.

К.ф.-м.н. Ковалева І.Н.

*Філіал федерального государственного бюджетного образовательного учреждения высшего профессионального образования «РГЭУ (РИНХ)»
в г. Георгиевске Ставропольского края Российской Федерации*

К ВОПРОСУ О СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНА

Вопросы разработки алгоритма построения системы показателей устойчивого развития для региональных экономических кластеров (РЭК) можно рассматривать на примере любой республики ЮФО РФ. При этом, важно рассмотрение результатов социально-экономического развития анализируемой республики, в аспекте их значимости для проявления условий и возможностей устойчивого развития, как региона, так и его РЭК. Вся представленная информация о результатах социально-экономического развития региона должна свидетельствовать о наличии достаточного потенциала устойчивости для РЭК республик. В качестве одного из вариантов разработки алгоритма построения системы показателей устойчивого развития для РЭК можно быть предложена методика, которая предусматривает последовательное выполнение расчётов потенциала устойчивости по каждому входящему в состав РЭК предприятию. Однако следует акцентировать внимание на необходимость систематизации и обоснованности основных шагов разработки алгоритма построения системы показателей устойчивого развития для РЭК республики. Сильной стороной предлагаемой методики детального расчета является возможность ее использования как инструмента SWOT-анализа и PEST-анализа для формирования стратегии устойчивого развития и разработки мероприятий по улучшению состава и структуры потенциала устойчивости предприятий в составе РЭК.

Справедливо отметить, что при проведении SWOT-анализа следует учитывать такие позиции обеспечения устойчивости РЭК, как геостратегическое и транспортное положение республики, экономический и человеческий потенциал, природные ресурсы, система управления, факторы, определяющие конкурентоспособность промышленности республики, социальная стабильность, необходимо дать схематехническое отображение основных составляющих алгоритма построения системы показателей устойчивого развития для РЭК анализируемого региона.

Анализируются основные авторские подходы к структуризации системы показателей устойчивого развития региональных экономических кластеров (РЭК) в их взаимосвязи с отражением условий и возможностей повышения конкурентоспособности региона, особо следует подчеркнуть, что показатели устойчивого развития РЭК в системе повышения конкурентоспособности региона в сущности своей отражают экономические, социальные и экологические аспекты удовлетворения потребностей региональной экономики и предприятий в составе РЭК без ограничения их будущих потребностей при осуществлении текущих целей и задач деятельности. При этом, необходимо выявить основные субъекты, заинтересованные в применении показателей устойчивого развития РЭК в системе повышения конкурентоспособности региона, структурировать и обосновать основные группы показателей устойчивого развития РЭК, используемые в системе повышения конкурентоспособности региона, а именно: отражающие показатели устойчивого развития; показатели устойчивого развития в их взаимосвязи с принимаемыми решениями, показатели устойчивого развития в аспекте эффективной передачи информации по ним, показатели устойчивого развития в аспекте качества их формализации и расчета.

Важным является выбор между показателями, который должен определяться целями и областями использования показателя устойчивого развития РЭК при раскрытии условий и возможностей повышения конкурентоспособности региона. Именно поэтому, значительное внимание уделяется обоснованию системы показателей для количественной и качественной оценки устойчивого развития РЭК, разделенной на две группы: основные и вспомогательные показатели, применительно к раскрытию условий и возможностей повышения конкурентоспособности региона. Как положительный факт можно отметить то, что важным элементом процесса разработки показателей устойчивости развития РЭК при повышении конкурентоспособности региона является обсуждение предпо-

лагаемой аудитории, заинтересованной в разработке и использовании показателей, а также стратегии проведения консультаций с этой аудиторией.

Указано, что региональные экономические кластеры (РЭК) любой республики Северного Кавказа сегодня оказались перед долговременными системными вызовами, отражающими как мировые и общероссийские тенденции, так и внутренние барьеры устойчивого развития, что и обуславливает необходимость разработки и практической реализации методики оценки конкурентоспособности и устойчивости развития РЭК.

В рамках предлагаемой методики необходимо рассматривать процессы повышения конкурентоспособности и устойчивости развития РЭК республик как взаимодействие четырех факторов, ориентированных на взаимный рост и определяющих соответствующие целевые ориентиры устойчивого развития, учитывающих, в том числе, и циклы построения исследуемых показателей. При этом, аргументируя свою собственную точку зрения, следует отметить, что в качестве четырех факторов, ориентированных на взаимный рост и определяющих соответствующие целевые ориентиры устойчивого развития РЭК республик, необходимо рассматривать добавленную стоимость как фактор производства – финансовые ресурсы и главный, с экономической точки зрения, целевой ориентир устойчивого развития РЭК республик – производительность; территорию как фактор производства – территориальные ресурсы и целевой ориентир – устойчивое развитие региональной экономики; население как фактор производства – трудовые ресурсы, и главный, с социальной точки зрения, целевой ориентир устойчивого развития РЭК – благосостояние и качество жизни; материальный капитал и нематериальные активы как фактор производства – капитальные ресурсы и целевой ориентир – капитализация результатов деятельности РЭК республик.

Новосад І.Г.

Луцький національний технічний університет, Україна

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРОБЛЕМНОСТІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Для організації ефективного управління важливе значення має інформація про існуючий рівень розвитку регіону, регіональні проблеми, що дозволяють формувати необхідні цілі та підбирати заходи для подолання проблемності та запобігання їх появі у майбутньому.

М. Жук [1] до основних показників соціально-економічної асиметрії відносить:

1) загальні показники: площа території; густота населення; частка міського населення;

2) соціально-демографічні показники: демографічні показники; соціальні показники; показники матеріального добробуту;

3) соціально-економічні і трудові показники: рівень безробіття; кількість вакансій, їх співвідношення з кількістю зареєстрованих безробітних;

4) економічні і фінансові показники: валовий внутрішній (регіональний) продукт; обсяг промислового виробництва; індекс фізичного обсягу промислового виробництва; обсяг роздрібного товарообігу в грошовому вираженні; обсяг сільськогосподарського виробництва; обсяги іноземних інвестицій;

5) структурні економічні показники: галузева структура промислового виробництва, структура зайнятості населення в галузях господарства.

Автори О. Г. Топчієв, Т. М. Безверхнюк, З. В. Тітенко [2] визначають головними показниками регіональних диспропорцій та рівня життя населення у різних регіонах розмір валового внутрішнього продукту на душу населення, а також рівень безробіття населення.

Г. Балабанов, В. Нагірна та О. Нижник [3] при оцінці рівня соціально-економічного розвитку регіону пропонують застосовувати трирівневу систему показників. Для кожного з рівнів було відібрано сукупність найважливіших (на думку авторів) показників-індикаторів, об'єднаних у три групи: навколишнє природне середовище, населення, економіка. Першим етапом методики визначення коефіцієнтів вагомості є збір експертної інформації шляхом опитування. Наступний етап – оцінка значущості показників-індикаторів всередині своєї групи. Після цього обчислюються значення коефіцієнтів вагомості показників кожної підсистеми.

Л. Масловська [4] показники оцінки міжрегіональних відмінностей у рівнях розвитку пропонує об'єднати у три блоки: екологічні, соціальні, економічні. Блок екологічних показників включає: обсяги викидів і скидів забруднюючих речовин з розрахунку на 1 км² території та на 1 жителя, частку земель, що потребують рекультивациі у загальному земельному фонді тощо.

Найважливішими соціальними показниками, на думку автора, є рівень зайнятості, середній дохід на 1-го жителя, середня заробітна плата, забезпеченість житлом, обсяг роздрібного товарообороту на 1-го жителя тощо.

Економічні показники, що характеризують міжрегіональні відмінності: ва-

лова продуктивність праці, обсяг промислової продукції в розрахунку на 1-го жителя, виробництво продукції рослинництва і тваринництва в розрахунку на душу населення та на 100 га сільськогосподарських угідь тощо [4].

Такі науковці, як Т. Миронова, О. Добровольська [5] виділяють наступні орієнтири, що визначають проблемний стан території:

а) показники, які свідчать про те, що соціально-економічний стан території протягом останніх трьох років визначається низьким рівнем розвитку сільськогосподарського виробництва, промисловості й інших сфер економічної діяльності, нерозвинутою виробничою, соціальною й транспортною інфраструктурою. До таких показників відносять:

- ◆ рівень сукупних податкових надходжень на одного жителя;
- ◆ рівень доходів місцевих бюджетів на одного жителя без обліку трансфертів з державного бюджету;
- ◆ питома вага непрацевдатного населення, у тому числі пенсіонерів;
- ◆ рівень використання сільськогосподарських угідь;
- ◆ питома вага населення, зайнятого в сільськогосподарському виробництві;

б) показники, які свідчать про те, що соціально-економічний стан території протягом останніх трьох років безпосередньо пов'язаний з економічним спадом у галузях, які раніше формували на цій території основну частину бюджетних надходжень. До таких показників належать:

- ◆ рівень зареєстрованого безробіття;
- ◆ рівень доходів місцевих бюджетів на одного жителя;
- ◆ рівень сукупних податкових надходжень на одного жителя;
- ◆ питома вага непрацевдатного населення;

в) показники, які підтверджують про несприятливий екологічний стан території, викликаний економічною діяльністю, що протягом останніх трьох років має тенденцію до погіршення. До таких показників відносять:

- ◆ обсяг і рівень забруднення стічних вод, що скидають у поверхневі водні об'єкти;
- ◆ обсяг викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря й рівень його забруднення;
- ◆ рівень забруднення земель шкідливими речовинами;
- ◆ рівень захворюваності населення, у тому числі професійної.

Узагальнення існуючих підходів до оцінки рівнів соціально-економічного розвитку регіонів, аналіз їх переваг та недоліків свідчить про необхідність

об'єктивнішого і ґрунтовнішого відбору параметрів оцінки регіонального розвитку та аналізу проблемності розвитку регіонів.

Список використаних джерел:

1. Жук М.В. Регіональна економіка: підручник / М.В. Жук. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 416 с.
2. Топчієв О.Т. Регіональний розвиток України і становлення державної регіональної політики: навч.-метод. посібник / О.Г. Топчієв, Т.М. Безверхнюк, З.В. Тітенко. – О.: ОРІДУНАДУ, 2005. – 224 с.
3. Трансформація структури господарства України: регіональний аспект / за ред. Г.В. Балабанова, В.П. Нагірної, О.М. Нижник. – К.: Міленіум, 2003. – 404 с.
4. Масловська Л.Ц. Сталий розвиток продуктивних сил регіонів України: теорія, методологія, практика: дис. ... д.е.н. / Л.Ц. Масловська. – К., 2004.
5. Управління розвитком регіону: навч. посіб. / [Т.Л. Миронова, О.П. Добровольська, А.Ф. Процай та ін.] – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

К.э.н. Панькова Л.Н., Узденов И.Ш.

Северо-Кавказский федеральный университет,

г. Ставрополь, Российская Федерация

ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТОВ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

Инновационная деятельность является сложным диверсифицированным процессом со многими взаимодействующими внешними и внутренними факторами, прямыми и обратными связями и т.д. Поэтому оценка инновационного развития должна базироваться на адекватной модели инновационных процессов в их взаимосвязи, привязанной к конкретным условиям. При оценке инновационного развития региона можно использовать метод мониторинга эффективности инновационной деятельности, разработанный Организацией экономического сотрудничества и развития, который сводится к последовательной реализации двух этапов: структуризации данных и определению предлагаемых индикаторов (показателей). Структуризация данных заключается в распределении их на две группы: отчетные и статистические [1].

Определение показателей для оценки инновационного развития региона является наиболее трудной задачей, во-первых, потому, что она сводится, по существу, к выявлению влияния инновационной деятельности на эффективность региональной экономики; во-вторых, названная методика рассчитана главным образом на ее использование для оценки инновационной деятельности отдельно взятой компании или группы компаний.

Для оценки инновационного развития региона нами предлагается использовать методику суммарного инновационного индекса, адаптированную к условиям региона РФ. В связи с этим можно предложить следующее:

- дополнить и систематизировать показатели оценки инновационного развития региона;
- выделить для каждого вида деятельности определенные инновационные индикаторы.

Систему показателей оценки инновационного развития Ставропольского края можно представить следующим образом [1]. Для каждого вида деятельности предложены следующие инновационные индикаторы:

- доля занятых инновационным видом деятельности с высшим образованием;
- доля предприятий, использующих обучающие программы для персонала, и направленные непосредственно на разработку и (или) внедрение инноваций, в общем числе предприятий региона;
- доля расходов на исследования и научные разработки в общем объеме добавленной стоимости;
- доля предприятий и производств, получающих государственные субсидии на инновации;
- доля предприятий в регионе, использующих инновации;
- доля малых и средних предприятий, интегрированных в крупные предприятия в сфере инноваций;
- доля инновационных расходов в общем обороте или валовом продукте региона;
- доля продаж новых для рынка товаров в общих продажах по виду деятельности;
- доля продаж новых для предприятий региона, но уже существующих на рынке товаров, в общих продажах по виду деятельности;
- доля предприятий, имеющих патенты;
- доля предприятий, занимающихся патентной деятельностью в регионе;
- доля предприятий, имеющие торговые марки и, использующих регистрацию образцов дизайна.

Уровень инновационного развития экономики региона определяется четырьмя базовыми группами показателей, характеризующими состояние экономики, образования и информационных технологий, состояние науки и инновационной деятельности. Результирующий показатель, характеризующий инновационный

процесс в целом и названный в работах Всемирного банка коэффициентом экономики знаний KEI (the Knowledge Economic Index), позволяет судить о состоянии и динамике инновационного развития в регионе и сравнивать с другими регионами.

Таким образом, комплексная оценка результатов инновационной деятельности Ставропольского края должна осуществляться с использованием двух подходов: первый подход предполагает построение и анализ системы показателей статистики инноваций; второй – основывается на расчете интегральных показателей инновационного развития.

В современных условиях эффективность становится важным показателем инновационного роста российских регионов и национальной экономики в целом. Оценка эффективности инновационной экономики может быть представлена как: оценка производства новых знаний; экономические эффекты распределения и использования знаний; социальные эффекты знаний.

Создание новых знаний может быть измерено, прежде всего, при помощи индикаторов результативности науки, таких как количество новых публикаций (книг, научных статей), показатели регистрации новых объектов интеллектуальной собственности.

В качестве результата распространения знаний выступает возрастание инновационной активности (отраслевой экономики и экономики в целом).

Вычисление экономических эффектов от производства и использования знаний может быть получено путем сопоставления затрат показателей, например расходов на прикладные научно-исследовательские работы, технологические инновации, и показателей экономических результатов – прирост внутреннего национального продукта, объема промышленного производства в конкретных отраслях, рост производительности труда, появление новых рабочих мест, требующих высокой квалификации занятых [2].

Аналогично оценить социальные эффекты знаний можно, сравнивая ресурсы, затраченные на производство и распространение знаний, и соответствующие изменения в социальной сфере, например: рост уровня грамотности населения, улучшение качества жизни, снижение отдельных видов заболеваний за счет появления новых медицинских технологий, повышение уровня информированности в обществе [3].

Основная сложность, возникающая при оценке эффективности экономики, основанной на знаниях, т.е. инновационной экономики в регионе заключается в определении критериев оптимальности (максимально достижимого уровня раз-

вития системы с учетом имеющихся ресурсов). Так, оптимальным можно считать уровень инновационного развития регионов-лидеров, но исходные условия развития региона-лидера могут отличаться от исследуемого региона, да и лидерство региона не доказывает, что он развивается оптимально, и не мог достигнуть более высоких показателей. Очевидно, что под оптимальным уровнем нельзя понимать плановые показатели развития, поскольку они могут быть как заниженными, так и завышенными и недостижимыми в принципе [2].

В итоге комплексная оценка эффективности инновационно-инвестиционного развития либо не осуществляется, либо осуществляется органами власти региона в рамках своей территории. Отсутствие инновационных рейтингов регионов России и возможности сравнения результатов инновационного развития оказывает негативное влияние на эффективность его регулирования со стороны органов власти субъектов РФ и обоснованность выбора приоритетов инновационного развития.

Анализ инновационного развития экономики Ставропольского края позволил выделить ключевые проблемы, сдерживающие развитие инновационной деятельности в регионе:

- 1) недостаточная ориентация российских организаций на отечественную прикладную науку как «источник инноваций»;
- 2) отсутствие целостной системы экономических и правовых механизмов регулирования процесса коммерциализации научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ;
- 3) отсутствие эффективной инфраструктуры инновационной деятельности и защиты интеллектуальной собственности при трансфере наукоемких технологий;
- 4) отсутствие эффективных механизмов вовлечения в хозяйственный оборот местных технологических и интеллектуальных ресурсов;
- 5) слабое развитие механизмов финансирования рискованных проектов (венчурное инвестирование);
- 6) старение научных кадров, недостаточный приток молодежи, отток обученной молодежи из сферы науки.

Ставропольский край позиционирует себя как технологически развитый, инвестиционно активный регион страны, располагающий необходимым потенциалом. Однако, инновационная активность ставропольских предприятий, как, впрочем, и российских, остается на низком уровне. Преодоление негативных тенденций, решение насущных задач развития региона может быть найдено

только в рамках сотрудничества предпринимателей, ученых, представителей сферы образования и органов исполнительной и законодательной власти. При этом наиболее важным фактором активного взаимодействия сторон является учет их интересов и мотиваций.

На основе изучения проблем развития экономики региона [4] сформулированы основные направления совершенствования механизма инновационного развития Ставропольского края.

Одной из главных проблем развития округа является недостаток финансово-бюджетных ресурсов [5], поэтому для решения поставленных задач инновационного развития необходима высокая эффективность использования инновационно-инвестиционных ресурсов. В связи с этим актуально использование методики реализации управленческих технологий инновационного развития региона, включающая анализ существующих управленческих технологий инновационного развития региона, изучение условий их реализации, разработку программы реализации данных управленческих технологий, а также мониторинг и оценку реализации управленческих технологий инновационного развития региона.

Таким образом, инновационная восприимчивость региона – это наличие и способность субъектов региона и органов исполнительной власти создавать, осуществлять и реализовывать инновационные процессы исходя из имеющихся условий и ресурсов, в рамках определенной и проводимой региональной инновационной политики. В дипломном проекте была предложена. Методология управления инновационной восприимчивостью и структурно-логистическая схема ее реализации в Ставропольском крае могут обеспечить рост инвестиционной привлекательности и конкурентоспособности региона.

На современной стадии развития региона, по нашему мнению, эффективной формой реализации концепции инновационного развития может быть проведение силами Инновационно-технологического бизнес-центра Ставропольского края макрорегионального Форсайта.

Инновационная деятельность является сложным диверсифицированным процессом со многими взаимодействующими внешними и внутренними факторами, прямыми и обратными связями и т.д. Поэтому оценка инновационного развития должна базироваться на адекватной модели инновационных процессов в их взаимосвязи, привязанной к конкретным условиям. Для оценки инновационного развития Ставропольского края предлагается использовать методику суммарного инновационного индекса, адаптированную к условиям региона РФ.

Своевременная оценка уровня инновационного развития региона даст основу для анализа причин низкой инновационности хозяйствующих субъектов, устранение которых повысит эффективность функционирования как региональной, так и всей национальной экономической системы в целом.

Список использованных источников:

1. Чернявский Д.А. Инновационное развитие региона как основа повышения его конкурентного преимущества: автореферат / Д.А. Чернявский. – М., 2011. – 24 с.
2. Шурупова А.С. Основные критерии оценки эффективности экономики, основанной на знаниях, в регионе [Электронный ресурс] / А.С. Шурупова. – Режим доступа: http://www.sociosphera.ucoz.ru/publ/konferencii_2011/regionalnye
3. Измерение экономики знаний: теория и практика / сост. и общ. ред. Л.К. Пипия. – М.: Институт проблем развития науки РАН, 2008. – 191 с.
4. Парахина В.Н. Российская экономика: некоторые аспекты управления / В.Н. Парахина, В.И. Перов // АКСОР. – 2010. – № 3 (14). – С. 114–119.
5. Парахина В.Н. Стратегический анализ влияния бюджетного дефицита на развитие регионов Северо-Кавказского федерального округа / В.Н. Парахина, В.Н. Сизов // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2011. – № 9.

Таранова Г.П.

*Феодосійський політехнічний інститут Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

Вантажоперевезення являють собою процес переміщення в певне місце великогабаритних, крихких, цінних або будь-яких інших об'єктів за допомогою транспорту. Необхідність в вантажоперевезеннях може виникнути у будь-кого: і у підприємця, який працює в сфері транспортування вантажів, і у звичайної людини, якій необхідно перевезти речі на нове місце проживання.

Сьогодні вантажоперевезення є невід'ємною частиною інфраструктури держави. Вони дозволяють здійснювати торгові операції на різних відстанях, сприяють розвитку економічних зв'язків та зростання добробуту країни в цілому. Величезна кількість компаній будують свій бізнес на наданні послуг з вантажоперевезень на різних рівнях адміністративної системи – від міського і регіонального рівнів до міжнародного. За даними Державної служби статистики АРК підсумки роботи транспорту та перевезення вантажів окремими видами транспорту виглядають так (табл. 1, 2).

Таблиця 1. Підсумки роботи транспорту за січень–квітень 2012 року

Вид транспорту	Перевезено (відправлено) вантажів		Вантажооборот	
	тис.т	у% до січня–квітня 2011р.	млн.ткм	у% до січня–квітня 2011р.
Усіма видами транспорту	3646,10	93,50	2378,80	94,0
залізничним	2032,50	94,30	2105,50	94,0
трубопровідним	774,80	99,10	122,50	108,30
автомобільним	747,40	94,40	134,30	95,30
водним	91,0	53,20	16,40	43,90
авіаційним	0,40	40,30	0,10	61,10

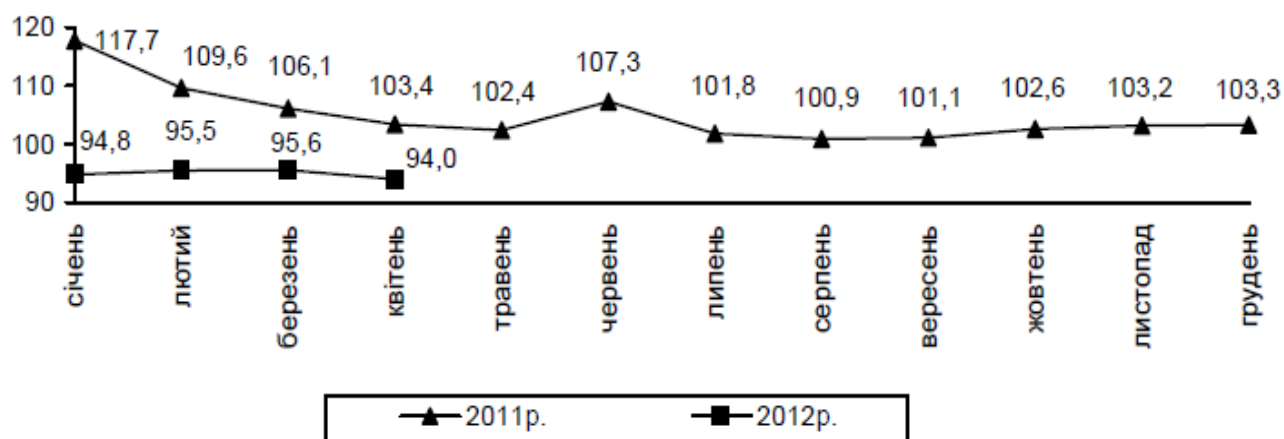

Рис. 1. Вантажооборот підприємств транспорту (наростаючим підсумком у % до відповідного періоду попереднього року)

Таким чином, за січень–квітень 2012 р. транспортним комплексом АР Крим перевезено 3646,10 тис. т вантажів та виконано 2378,80 млн. ткм транспортної роботи. Порівняно з січнем–квітнем 2011 р. обсяг вантажоперевезень зменшився на 6,50%, вантажооборот – на 6,0%.

Автомобільним транспортом автономії на комерційній основі за січень–квітень 2012 р. перевезено 747,40 тис.т вантажів, що на 5,60% менше порівняно з січнем–квітнем 2011 р. Обсяг виконаного вантажообороту зменшився на 4,70% та склав 134,3 млн.ткм.

Протягом останніх років відзначається поступове скорочення вантажних автомобільних перевезень та критичний рівень фінансового стану галузі, практично зношений рухомий склад і його матеріально-технічна база, ремонт і технічне обслуговування фактично відсутні. Незважаючи на це, за прогнозами експертів можливе щорічне зростання попиту на транспортні послуги на 4–5%, тому обсяги перевезень вантажів до 2020 року можуть зрости в 1,5–2 рази.

Таблиця 2. Відправлення (перевезення) вантажів за видами транспорту, тис. т

Роки	Залізничний	Морський	Автомобільний	Авіаційний
2001	6718,9	471,5	18326,9	7,9
2002	6950,0	685,1	17625,5	2,7
2003	6436,6	895,4	19528,6	3,8
2004	6836,0	796,8	19123,8	6,9
2005	6964,4	952,9	20086,7	14,1
2006	7522,2	1075,0	21426,4	11,4
2007	7553,8	944,3	26396,6	8,1
2008	7290,6	1038,2	26074,2	7,6
2009	4889,9	924,4	20266,1	6,4
2010	5974,9	625,4	22357,6	4,0
2011	7110,9	764,0	18504,2	2,0

У Криму до теперішнього часу не сформувалися великі перевізники вантажів. Раніше діяли вантажні парки, а після приватизації в більшості випадків припинили господарську діяльність; автомобілі реалізувались приватним особам, які стали працювати самостійно. Тому на ринку з'явилися нові компанії, що пропонують послуги транспортно-експедиторського обслуговування. Основна тенденція на ринку вантажоперевезень автономії – це значне посилення конкуренції. Разом з тим підприємства вантажного автотранспорту в умовах високої конкуренції і падіння попиту на перевезення розширюють транспортно-експедиційні та непрофільні види послуг, що користуються підвищеним попитом (додаткове комерційне використання земельних ділянок для стоянок під охороною, будівель і споруд, що знаходяться у власності підприємства, під складські та офісні приміщення, виробничих потужностей з ремонту та обслуговування автомобілів, заправних станцій і т.д.). Обсяги виробництва автотransпортних підприємств (АТП) залежать від курортного сезону в Криму (велика частина перевезень здійснюється під час курортного сезону). Основні ризики в їх діяльності пов'язані із загальним становищем в економіці країни, що впливає на зростання цін на паливо, запасні частини та енергоносії, це відображається на витратній частині діяльності АТП і зменшує розмір прибутку. Для більшості вантажоперевізників у перспективному плані розвитку головним є збереження обсягів виробництва та кількості замовників. При цьому не всі транспортні компанії можуть надавати послуги на належному рівні, в результаті чого на ринку залишаються найбільш професійні гравці або відбувається укрупнення і злиття різних служб доставки для того, щоб підвищити якість послуг.

Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Кіняк Г.В.

ОКВНЗ «Інститут підприємництва «Стратегія», м. Жовті Води, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМАТИКА АТОМНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Впродовж кількох десятиліть в Україні здійснюється масштабна ядерна програма, але тільки з набуттям незалежності в національному Законодавстві проголошено пріоритет безпеки людини і довкілля як основи державної політики в ядерній галузі.

Приєднання України, як суверенної держави, до ряду міжнародних Конвенцій та Угод поклало на неї відповідальність та зобов'язання по дотриманню вимог цих правових актів. Зокрема, ратифікація Україною Конвенції з ядерної безпеки продемонструвала визнання нею:

- відповідальності за ядерну безпеку тих ядерних установок, що знаходяться під її юрисдикцією;
- необхідності забезпечення того, щоб використання ядерної енергії було безпечним, добре відрегульованим та екологічно раціональним;
- необхідності повсякчасного сприяння підтриманню високого рівня ядерної безпеки;
- зобов'язань щодо використання основоположних, сформульованих на міжнародному рівні керівних принципів безпеки.

Досвід розвинутих ядерних держав свідчить про те, що безпечно використання ядерних технологій пов'язане з вирішенням численних і складних проблем і можливе тільки за умов ефективного регулювання безпеки, управління нею та наявності адекватного наукового, аналітичного, технічного, методичного та експертного супроводу.

За кількістю ядерних енергетичних установок Україна посідає 8-е місце в світі і 5-е в Європі. Запорізька АЕС є найпотужнішою атомною електростанцією в Європі.

В Україні існує 5 АЕС із енергоблоками, які мають різні конструктивні особливості та знаходяться на різних стадіях життєвого циклу:

- Рівненська АЕС – три енергоблоки;
- Хмельницька АЕС – один енергоблок;
- Південно-Українська АЕС – три енергоблоки;
- Запорізька АЕС – шість енергоблоків;
- Чорнобильська АЕС – три енергоблоки.

Основними виробниками радіоактивних відходів і місцями їх концентрації на сьогодні є:

- АЕС (відпрацьоване ядерне паливо та експлуатаційні РАВ);
- урановидобувна і переробна промисловість;
- медичні, наукові, промислові та інші підприємства й організації;
- Українське державне об'єднання "Радон";
- Зона відчуження Чорнобильської АЕС.

85–90% РАВ України є низько- та середньоактивними. Високоактивні РАВ, в основному, накопичуються на атомних електростанціях у спеціальних сховищах.

Головними осередками накопичення найбільшої кількості високорадіоактивних відходів в Україні є атомні станції, на яких здійснюється їх часткова первинна переробка та тимчасове зберігання.

Основний обсяг зазначених відходів належить до короткоіснуючих низько- і середньоактивних РАВ чорнобильського походження є надзвичайно різноманітними за радіонуклідним складом, рівнями питомої активності і речовинним складом. На відміну від інших технологічних типів, РАВ чорнобильського походження характеризуються присутністю широкого спектру радіонуклідів (в тому числі і таких, які мають значні періоди напіврозпаду). Більшість чорнобильських РАВ зберігається в умовах, що не відповідають вимогам сучасних норм радіаційної безпеки.

Радіоактивні відходи на АЕС складаються з рідких (РРВ) і твердих (ТРВ) відходів. РРВ утворюються з трапних вод, неорганізованих протікань першого контуру, стоків душових, санпропускників, лабораторій, регенераційних вод спеціальної водоочистки, внаслідок проведення дезактиваційних робіт. Продукт переробки РРВ – кубовий залишок (КЗ), зберігається в такому вигляді або концентрується методом глибокого упарювання для зменшення його об'єму.

ТРВ утворюються, в основному, при здійсненні технічного обслуговування та ремонту енергоблоків.

Розподіл зареєстрованих відходів наведено на рис 1.

Рис. 1. Розподіл зареєстрованих відходів

Щодо поводження з РАВ на АЕС можна стверджувати:

1) на всіх станціях намітилася позитивна тенденція до зменшення утворення РРВ;

2) на всіх станціях, крім Південно-Української, утворення ТРВ збільшилось, що свідчить про нагальну потребу введення в дію ефективних програм мінімізації РАВ.

На всіх станціях продовжується безконтейнерне зберігання ТРВ "навалом", що не відповідає сучасним вимогам безпеки при поводженні з РАВ та створює потенційну загрозу забруднення навколишнього середовища.

3) На даний час не існує ні економічних, ні нормативних важелів, які б стимулювали АЕС працювати в напрямі різкого зменшення утворення РАВ та наступного зменшення їх обсягів.

Проблема поводження з відпрацьованим ядерним паливом в Україні гостро постала в зв'язку з порушенням традиційної практики відправлення відпрацьованих тепловидатних збірок в Росію на переробку та захоронення. Необхідно також переглянути концепцію захоронення РАВ. Захоронення в існуючих сховищах високоактивних тритій-титанових цілей, характерною особливістю яких є зростаюча з часом десорбція тритію, призводить до дифузії збагаченої тритієм води крізь локальні порушення цілісності сховища. Для кардинального вирішення проблеми нерозповсюдження радіонуклідів з аварійних сховищ слід включити до прийнятої Кабінетом Міністрів України у 1996 р. Державної програми поводження з радіоактивними відходами додаткове завдання щодо здійснення перезахоронення ТРВ із сховищ старих конструкцій, що, в свою чергу, потребує розробки (або придбання) відповідної техніки та технології.

Характерним для уранодобувної та переробної промисловості є те, що майже всі їх відходи – відвали шахтних порід, скиди та викиди (рідкі, газоподібні) – ста-

новлять собою джерела радіоактивного забруднення довкілля. Як основні радіонукліди в них містяться природний уран, торій, продукти розпаду уранового та торієвого рядів, у тому числі і радіоактивний газ радон. Для природного середовища та людей головною небезпекою становлять великі за своїми обсягами хвостосховища та утримувана в них активність. Головними джерелами забруднення довкілля є такі процеси:

- есхаляція радону з поверхні хвостосховищ;
- перенесення з частинками пилу радіонуклідів на значні відстані (до 650 м)

від основного джерела;

- скиди забрудненої шахтної води та змиви радіоактивних речовин поверхневими водами із забруднених ділянок у природні водойми.

Нормативно-правовими актами, що регулюють поведінку з радіоактивними відходами в Україні є:

- Угода про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку (як Розпорядником коштів Гранта з Рахунка ядерної безпеки), Кабінетом Міністрів України та Державним комітетом ядерного регулювання України (як Одержувачем).

- Конвенція про боротьбу з небезпекою, спричинюваною канцерогенними речовинами й агентами у виробничих умовах, та заходи профілактики № 139 (Конвенцію ратифіковано Законом № 1956-VI від 10.03.2010 р.) КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ПОСТАНОВА від 28 липня 2010 р. № 671 "Про затвердження Порядку використання у 2010 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату" та ін.

Трансформація економіки України від планової до ринкової викликала зміни в галузі промислового проектування, зруйнувала традиційні уявлення про стосунки замовника проекту і виконавця. У даний час тільки в сфері спеціального проектування об'єктів і заходів щодо комплексного поводження з РАВ в Україні працює близько 80 проектних та наукових організацій, що конкурують за замовлення і намагаються побудувати та зміцнити свою конкурентну перевагу. Це висуває зовсім нові вимоги до рівня проектних і наукових робіт, ефективності використання ресурсів організацій, керованості діяльністю проектних організацій.

Радіаційна безпека покликана вирішити два основні завдання:

- зниження рівня опромінення персоналу і населення до регламентованих мереж, а також охорона навколишнього природного середовища на основі комплексу медико-санітарних, гігієнічних та правових заходів;

- створення ефективної системи радіаційного контролю, яка дасть змогу оперативно реєструвати зміни різних параметрів радіаційної обстановки, на основі яких можна зробити висновок про рівень опромінення персоналу і населення, радіоактивного забруднення.

Отже, радіоекологічна (ядерна та радіаційна) безпека як передумова і складова екологічної безпеки зумовлює такий стан розвитку суспільних відносин у сфері використання ядерної енергії, поводження з джерелами іонізуючого випромінювання, радіоактивними виходами тощо, за якого системою науково-технічних, економічних, організаційних, державно-правових та інших соціальних заходів забезпечується регулювання радіаційно небезпечної діяльності, встановлюється режим використання ядерної енергії, які забезпечують захист життя і здоров'я людини від негативного впливу іонізуючого випромінювання та охорону навколишнього природного середовища від радіоактивного забруднення внаслідок міграції радіоактивних речовин у біосфері та їх накопичення живими організмами.

Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

Адилова Новруза Гейис кызы

Университет Одлар Юрду, г. Баку, Республика Азербайджан

РЫНОК ТРУДА И ВОСПРОИЗВОДСТВО

КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ РАБОЧИХ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Важнейшим фактором, в социально-ориентированной рыночной экономике, является эффективное использование трудовых ресурсов страны. Для этого необходим цивилизованный рынок труда, для которого характерно соблюдение социальных прав, предоставление работникам гарантий по условиям и оплате труда, противодействие росту безработицы, наличие развитого комплекса социальных услуг для подготовки человека к трудовой деятельности.

Понятие «рынок труда» выражает наиболее глубокую суть товарно-денежных социально-трудовых отношений по поводу условий найма и использования работников в общественном производстве: это отношения обмена функционирующей рабочей силы на жизненные средства, реальную заработную плату на основе законов спроса и предложения, стоимости рабочей силы, предельной производительности труда и конкуренции.

Рынок труда характеризуется количественными оценками экономически активного населения и уровня безработицы. Современное состояние рынка труда в Азербайджанской Республике можно характеризовать следующим образом: в трудоспособном возрасте в республике находится 5875,7 тыс. человек, экономически активное население составляет 4578,6 тыс., занятых в экономическом производстве 4329,1 тыс., из них в сельском хозяйстве 1720,0 тыс., безработных по методике Международной Организации Труда насчитывается 258,3 тыс., тогда как официально зарегистрированных безработных всего лишь 38,9 тыс. человек. При этом за 2005–2010 годы число занятых увеличилось на 624,6 тыс. человек, а безработица, которая еще в 2000 году составляла 317,8 тыс. человек, в 2010 году сократилась до 258,3 тыс. человек.

Регулирование рынка труда представляет собой систему мероприятий, включающих оценку, планирование, прогнозирование, организацию и контроль, позволяющих оптимизировать процесс спроса и предложения на рабочую силу.

В условиях перехода экономики на инновационный путь развития особую актуальность приобретает проблема воспроизводства квалифицированных рабочих. С возобновлением экономического роста в сельском хозяйстве многие сельскохозяйственные организации, фермерские хозяйства, товарные ЛПХ остро ощущают дефицит данного контингента рабочей силы.

Многообразные формы хозяйствования, представленные сегодня в сельском хозяйстве, порождают сложную систему экономических интересов. Эти интересы определяют цели, мотивы и отношение людей к труду и его конечным результатам. Специфика формирования конкурентоспособной рабочей силы в сельском хозяйстве состоит именно в том, чтобы полнее учитывать и согласовывать эти интересы, управлять ими и активно использовать их для увеличения производства продовольствия и роста эффективности.

Рыночная экономика основана на высоком качестве товаров и услуг и низких издержках, что, в свою очередь, зависит от качества и профессионализма труда. Поэтому в условиях рынка меняются требования к содержанию и объему знаний.

Гармоничное развитие народного хозяйства в целом требует сейчас в качестве одного из главных приоритетов обновления отраслей АПК – сельского хозяйства, сферы транспортировки, хранения и переработки продукции. При этом на первый план выдвигаются не количественные, а качественные характеристики. В нынешних условиях нужно наращивать производство не любой продукции, а лишь той, в которой действительно имеется потребность.

Растущие потребности страны в сельскохозяйственной продукции могут быть удовлетворены в наиболее лучшие сроки, если преобразованиям в аграрном секторе будет соответствовать уровень подготовки квалифицированной рабочей силы. Поэтому важным направлением современной аграрной политики является обеспечение сельскохозяйственного производства квалифицированными кадрами руководителей, специалистов и работников массовых профессий. А это требует расширения масштабов профессионального обучения.

Практика доказала, что воспроизводство квалифицированной рабочей силы в сельском хозяйстве является фактором неуклонного повышения производительности труда, ибо знающие и умелые работники способны при прочих равных условиях в единицу рабочего времени создавать больше товаров, а также продукции для собственного потребления при высоком их качестве и снижении себестоимости.

Абсолютное увеличение численности квалифицированной рабочей силы в сельском хозяйстве при абсолютном сокращении числа занятых ведет к увеличению удельного веса квалифицированной рабочей силы в общей численности работников. Такие структурные сдвиги являются прогрессивными. Однако нельзя сводить воспроизводство квалифицированной рабочей силы только к структурным сдвигам, увеличению количества квалифицированных работников. Здесь большое и решающее значение имеют повышение качества знаний, умений и формирование предприимчивости.

Характерной чертой нынешнего квалифицированного работника, достигающего успехов в труде, является то, что он, как правило, проходил подготовку в системе профессионального образования, но его знания не ограничиваются отдельной профессией. Он выступает как работник широкого профиля.

Доставшаяся от дореформенного периода стройная система воспроизводства квалифицированных рабочих за годы реформ была основательно разрушена, особенно в сфере подготовки рабочих в учреждениях начального профессионального образования. Если высшее сельскохозяйственное образование отчасти сумело

приспособиться к новым рыночным требованиям, то эффективность деятельности начального профессионального образования крайне невелика.

Усиливающийся в настоящее время процесс взаимодействия и интеграции простого и сложного труда в сельском хозяйстве, обогащение его новым содержанием и формами, обуславливает необходимость перехода к коренному преобразованию существующей системы начального профессионального образования, ее диверсификации путем включения в общую систему непрерывного агрообразования, создания условий для свободного перемещения с одной образовательной ступени на другую, обеспечения профессиональной мобильности рабочей силы, в соответствии с требованиями рынка труда.

Создание научно-обоснованной системы воспроизводства квалифицированных рабочих в сельском хозяйстве требует новых теоретических, методологических и практических подходов с учетом сложившейся многоукладной аграрной экономики, требований производства и рынка труда, демографической и трудоворесурсной ситуации. Средства бюджетов различных уровней, ежегодно направляемые для поддержки и развития АПК, в перспективе могут не принести ожидаемого результата, если все элементы системы воспроизводства квалифицированных рабочих не заработают эффективно.

Определение потребности в рабочей силе соответствующих квалификаций и специальностей, ее подготовка и распределение по отраслям производств.

Как показывают исследования, ежегодно сокращается число выпускников сельскохозяйственных учебных заведений, закрепляющихся на селе, в последние годы на селе остаются работать не более 15% выпускников. А это в свою очередь приводит к старению сельского населения. Снижение кадрового потенциала отрасли негативно сказывается на эффективности производства. Одной из важнейших причин оттока сельской молодежи является низкая престижность сельского труда, низкий уровень оплаты и нерегулярная выплата заработной платы.

Приоритетный национальный проект “Социально-экономического развития регионов в 2009–2013 годах” пока не решил сложившуюся ситуацию. Для преодоления этих проблем в сельском хозяйстве необходимо более активное вмешательство государства на законодательном уровне. Необходим комплекс государственных мероприятий по поддержке сельского хозяйства, включающий в себя создание развитой инфраструктуры на селе; организацию строительных и ремонтных предприятий, создание дополнительной сети дошкольных учреждений, развитие качественных шоссейных дорог, дотации сельским товаропроиз-

водителям для страхования рисков, связанных с сезонностью их работ и климатическими условиями, более весомая поддержка молодых специалистов.

Только после того как стандарты жизни в деревне достигнут городского уровня, можно будет говорить о справедливом, с позиции селян, решении социальных вопросов.

Еще один немаловажный момент: активизация государственного регулирования рынка труда всегда однозначно связана со значительным увеличением бюджетных инвестиций в данную сферу. А также стратегическим направлением приращения трудового потенциала квалифицированных рабочих в сельском хозяйстве является повышение эффективности функционирования системы формирования, распределения, перераспределения и использования человеческого потенциала, переход от экстенсивного к преимущественно интенсивному воспроизводства, основанному на инновационном развитии и качественном росте.

Список использованных источников:

1. Веселкова И.Н. Демографический и трудовой потенциал населения России / И.Н. Веселкова // Национальная идентичность России и демографический кризис. – М.: Научный эксперт, 2007. – С. 350.
2. Исаев А.И. Социально-экономические особенности занятости населения в переходный период: (на примере Азербайджанской Республики): автореферат / А.И. Исаев. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2005. – 25 с.
3. Павленков В.А. Рынок труда / В.А. Павленков. – М.: Юнити-Дана, 2000. – С. 256.
4. Пристанева А.А. Рынок труда: занятость и безработица / А.А. Пристанева. – К., 1993. – С. 347.
5. Четвернина Т. Положение безработных и государственная политика на рынке труда / Т. Четвернина // Вопросы экономики. – 2001. – № 2. – С. 125.

К.т.н. Волкова Н.Н. ^{*}, к.пед.н. Волошко Л.Б. ^{}, д.хим.н. Сахно Т.В. ^{***}**

^{*} *НУЦ «Контроль и диагностика», г. Москва, Российская Федерация;*

^{**} *Полтавская государственная аграрная академия, Украина;*

^{***} *Полтавский университет экономики и торговли, Украина*

СОБЛЮДЕНИЮ БЕСПРИСТРАСТНОСТИ ИНСПЕКТИРУЮЩИХ ОРГАНИЗАЦИЙ В КОНТЕКСТЕ ТРЕБОВАНИЙ МЕЖДУНАРОДНОГО СТАНДАРТА ISO/IEC 17020:2012

Стратегическое направление развития современного менеджмента для организаций контролирующего профиля связано с внедрением систем менеджмента качества, построенных в соответствии с требованиями международного стандарта ISO/IEC 17020 [1].

Новая версия стандарта ISO/IEC 17020:2012, вступившая в силу 1 марта 2012 года, относится к области оценки соответствия и описывает требования к работе различных типов органов, выполняющих инспекцию. Стандарт принят с целью: гармонизации общих требований к органам инспекции; обеспечения доверия к ним; гарантии того, что услуги органов инспекции являются приемлемыми для заказчиков и авторитетных органов; обеспечения доверия к информации касательно соответствия инспектированных продуктов с регламентами, стандартами, спецификациями, инспекционными схемами, контрактами, включая общие требования.

Основными требованиями к инспектирующим организациям согласно ISO 17020 являются: беспристрастность, ответственность руководства за формирование политики, координация всех видов деятельности, ответственность за проведение оценки и принятие решения по оценке. Одно из самых существенных изменений в новой версии стандарта – усиление требований к инспекционным органам по соблюдению беспристрастности; идентификация и управление рисками, мешающих беспристрастности [2].

Беспристрастность предполагает отсутствие предвзятости, а также независимость в действиях и решениях. Беспристрастность – одно из фундаментальных требований объективного принятия административных решений. Предвзятость подрывает целостность административного решения, поскольку она подразумевает, что решение было принято не в соответствии с законными, объективными, значимыми причинами.

Различают личную, системную и когнитивную предвзятость. Личная предвзятость связана с личностью инспектора-аудитора, поскольку отражает факторы, персонально значимые для него: предпочтения и чувства, личный, финансовый, иной интерес. Системная предвзятость означает предрасположенность и склонности человека, связанные с его социальным положением, либо имеет отчетливый организационный контекст. Когнитивная предвзятость в процессе принятия решения относится к процессу классификации и упрощения процедуры оценки в ходе выбора алгоритма действия.

Предвзятость – это одна из форм потери независимости в случаях принуждения и взяточничества, поскольку в обоих случаях чиновник действует по причинам, не относящимся напрямую к сути дела. Независимость может также быть потеряна, когда чиновник полагается только на мнение другого или ограничивает свою дискрецию, составив заранее план того, как будет развиваться проверка, или необдуманно исполняет инструкции начальника.

С целью обеспечения аудитором беспристрастности следует идентифицировать типы угроз, которые могут приводить к пристрастному поведению в ходе инспекции. Отметим, что этот перечень не является исчерпывающим, однако иллюстрирует широкое разнообразие типов угроз, которые необходимо учитывать при установлении независимости и беспристрастности аудиторов.

1. Угрозы, вытекающие из собственных интересов: эмоциональных, финансовых, других личных интересов инспекторов.

2. Угрозы самопроверки, которые исходят от инспекторов, анализирующих и проверяющих работу, сделанную ими самими или их коллегами. Гораздо труднее оценить без пристрастия работу собственной организации, чем работу другой организации. Следовательно, угроза самопроверки может иметь место, когда инспектор анализирует те заключения и решения, которые сделал он или другие люди в его организации.

3. Угрозы знакомства, например, могут возникнуть, когда аудитор имеет особенно тесные, давние личные или профессиональные отношения с аудируемой организацией.

4. Угрозы шантажа со стороны аудируемых организаций или других заинтересованных сторон.

5. Угрозы защиты интересов – возникают, например, когда орган или его персонал действует при разрешении спора, или в ходе судебного процесса в поддержку аудируемой организации, являющейся одновременно их потребителем или находящейся в оппозиции к ней.

6. Угрозы соперничества – возникает, например, когда аудируемую организацию оценивает одновременно приглашенный в команду технический эксперт.

Органам по сертификации/регистрации следует оценивать уровень риска отсутствия беспристрастности, учитывая типы и значимость угроз беспристрастности аудитора, а также результативность предпринятых мер защиты.

Таким образом, практическое применение стандарта ISO/IEC 17020:2012 в деятельности инспекционных органов гарантирует достоверность полученного результата инспектирования. Продемонстрированная независимость органа по инспекции может увеличить доверие заказчиков к его способности оказывать инспекционные услуги объективно и беспристрастно.

Список использованных источников:

1. Волкова Н.Н. Аспекты интеграционного взаимодействия организаций по аккредитации органов инспекции в контексте требований международного стандарта ISO/IEC 17020 /

- Н.Н. Волкова, Л.Б. Волошко // III Международная научно-практическая конференция "Проблемы формирования новой экономики XXI века" (23–24 декабря 2010 г.). – Днепропетровск: Издатель Белая Е.А., 2010. – С. 13–15.
2. Хохлявин С.А. Инспекционные органы и стандарт ИСО/МЭК 17020 / С.А. Хохлявин // Методы оценки соответствия. – 2008. – № 9. – С. 34–37.

Лозова І.Г.

*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля,
м. Луганськ, Україна*

МОТИВАЦІЯ ТРУДОВОЇ АКТИВНОСТІ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Успішне управління людьми – найважливіше завдання сучасних керівництв, від рішення яких залежить ефективність діяльності очолюваних ними організацій. При правильній організації управління персоналом компанія отримує значну конкурентну перевагу на ринку, що є найважливішою умовою ділового успіху.

Велика кількість літературних джерел з проблем мотивації супроводжується різноманітним точок зору на її сутність, що, поза сумнівом, зумовлює великий інтерес до проблем мотивації і стимулювання людини до діяльності, у тому числі професійної. Українські реформи ще не створили нової мотивації ефективної праці, не підняли престижу чесної продуктивної праці, але вже переконали значну частину українців у тому, що тільки добросовісною роботою не поліпшити свого матеріального положення. Згідно даних державної служби статистики України лише 9% українців робота доставляє радість, приносить моральне задоволення.

Навряд чи варто довго говорити про те, що пропаганда трудових цінностей, вихваляння трудового ентузіазму сьогодні відсутні, що обумовлює думку більшості українців, 71% яких сьогодні в Україні працюють гірше або так само, як і раніше.

Трудові цінності «вимиваються» з трудової мотивації, що знижує якість людського ресурсу, сприяє негативному сприйняттю управління і розриву між управлінськими рішеннями, пов'язаними з вищою мотивацією, і економічними потребами працівників, спрямованих на рольове-приспосовне відношення до управління. Враховуючи загальносвітові тенденції, варто підкреслити, що в умовах нового інформаційного суспільства на ринку послуг головною стає праця, спрямована на отримання, обробку, зберігання, перетворення і використання інформації. Творче

начало набуває першочергове значення в мотивації трудової діяльності. Це величезна армія праці: доля тих, чия діяльність пов'язана з творчою працею, наближається в індустріально розвинених країнах до половини усієї робочої сили. США і Японія за цими показниками просунулися ще далі. А, як відомо, саме творчості найбільшою мірою властива самоактуалізація. Альтруїстів, які готові самозабутньо працювати на благо усього суспільства, завжди дуже мало, але саме вони нерідко є локомотивом, що рухає підприємство по дорозі прогресу.

Система стимулювання на підприємстві повинна чітко визначати свої цілі, встановлювати види стимулювання відповідно до результатів, що досягаються, визначати систему оцінки, період і терміни виплат винагороди. Будь-які види стимулювання мають бути цільовими і явними, тому що чекати від співробітників поліпшення ефективності і якості роботи, що виконується, можна лише тоді, коли вони знають, що їх праця оплачується справедливо. Кажучи про систему стимулювання найнятих робітників, необхідно виділити основні вимоги до неї. До таких можна віднести:

- 1) ясність і конкретність системи стимулювання в цілому, положень про заробітну плату і додаткові виплати;
- 2) чіткий виклад трудових обов'язків працівника;
- 3) створення системи об'єктивної оцінки працівників і виключення суб'єктивності в оцінці;
- 4) залежність розміру заробітної плати від складності і відповідальності роботи;
- 5) можливість необмеженого зростання заробітної плати із зростанням індивідуальних результатів працівника;
- 6) залежність оплати праці від рівня значущості тих або інших робіт для підприємства;
- 7) рівність оплати працівників з однаковою складністю і відповідальністю виконуваних робіт в різних підрозділах підприємства (відноситься до базової оплати без врахування додаткових виплат за результатами). Таким чином, при створенні системи стимулювання необхідно враховувати весь комплекс питань, включаючи і державне регулювання розміру оплати праці.

Підводячи підсумки нашого короткого дослідження проблем мотивації трудової активності, відмітимо ключові проблеми і ключові рішення цих проблем. Відсутність пропаганди трудових цінностей привела зокрема до втрати громад-

ської значущості, престижності праці управлінців, які підвищують продуктивність праці, передовиків виробництва. Знизилася мотиваційна значущість трудової самоактуалізації. Для вирішення цієї проблеми потрібне прийняття комплексу заходів, спрямованих на підвищення трудової самоактуалізації, зокрема необхідно у рамках державного соціального замовлення розробити PR-програми трудової самоактуалізації, у тому числі посилення громадської значущості звань, надання їм більшій значущості, відмова від їх тиражування і формального привласнення згідно з визначеним цензом.

Несформованість національної ідеї, місії України веде до збідніння мотивації і недовикористання пасіонарного ресурсу. Більше того, відсутність мети громадського розвитку робить серйозний демотивуючий вплив на все суспільство в цілому. Необхідно сформулювати мету громадського розвитку, національну місію України. Розвиток загальнонаціональної ідеї повинен відбивати загальноісторичну спрямованість України. Духовне зuboжіння, моральний розпад суспільства в останні десятиліття не можуть сприяти підвищенню мотивації. Абсолютно очевидно, що якщо немає певних орієнтирів в майбутньому, то і творча праця неможлива. Подвоєння і потроєння валового продукту не може бути метою і ідеєю усього українського суспільства.

Поетапне підвищення заробітної плати, в першу чергу найменш забезпеченим працюючим групам населення, може стати так само важливим мотиватором трудової діяльності. Розрив в доходах, посилений думкою про нетрудове джерело доходів бізнес-еліти, істотним чином демотивує українського працівника. Відсутність належної процедури атестації і конкурсів із заміщення посад є основною перешкодою в процесі вертикальної соціальної мобільності. Потрібне введення прогресивної шкали на доходи і власність, податок на розкіш, закріплення процедурної зовнішньої атестації, конкурсів із заміщення посад в державних, освітніх, учбових закладах. Усе це може послужити до мотивації трудової активності і підвищення продуктивності праці, як працівника, так і суспільства в цілому.

К. держ. упр. Михальченко Г.Г.

Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут

Української інженерно-педагогічної академії, м. Артемівськ

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ СТАНДАРТІВ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Аналіз стану здоров'я населення України та діяльності закладів охорони здоров'я свідчить про незадовільну медико-демографічну ситуацію, низьку народжуваність, зростання смертності, від'ємний природний приріст населення, скорочення середньої очікуваної тривалості життя, а також зростання поширеності хвороб [3]. Ці проблеми були визначені ще майже 10 років тому. До цього часу проблеми реформування системи охорони здоров'я залишаються невирішеними, а стандарти життя населення України продовжують погіршуватися.

Незважаючи на визначені в Конституції України принципи, система охорони здоров'я не забезпечує задовільного безкоштовного доступу населення до якісних медичних послуг. Це виявляється в наступному:

- низька якість медичних послуг. Середня тривалість життя в Україні становить 69,29 років (чоловіків 63,79 років, жінок – 74,86 років), що нижче, ніж у країнах Східної Європи на 4–5 років, а країнах Західної Європи – майже на 11–13 років. Коефіцієнт дитячої смертності в 2,5 рази вищий, ніж у «старих» країнах ЄС. Рівень передчасної смертності втричі перевищує аналогічний у країнах ЄС, рівень смертності від туберкульозу – в 20 разів вищий [1; 2];

- нерівний доступ до послуг охорони здоров'я. Бідні верстви населення страждають через відсутність можливості одержання необхідної медичної допомоги. Відомча медицина (з обмеженим доступом) ускладнює досягнення мети рівного доступу. Рівнодоступність медичного обслуговування для задоволення потреб означає рівні права і можливості стосовно наявних видів обслуговування, для усіх і кожного, справедливий розподіл по всій країні, виходячи з потреб охорони здоров'я, а також зручного доступу в кожній географічній зоні, а також подолання усіх перешкод для такого доступу [4].

Разом з тим, посилюються диспропорції з доступу до медичних послуг на рівні міських і сільських територій. Значним залишається навантаження особистих витрат населення на послуги охорони здоров'я. Згідно з даними офіційної статистики витрати населення перевищують третину від загального обсягу фінансування галузі (40% у 2008 р.) і здійснюються безпосередньо під час одержання медичних послуг [1]. Через високі особисті витрати населення на послуги охорони здоров'я, 18,5% людей взагалі не можуть отримати необхідну медичну допомогу [2].

Основними причинами виникнення зазначених проблем є:

- відсутність зв'язку між якістю отриманих медичних послуг й видатками на її фінансування, а також відсутність мотивації медичних кадрів до якісної праці;
- низький рівень профілактики й частки первинної медико-санітарної допомоги у структурі медичних послуг;
- неефективне використання бюджетних коштів на охорону здоров'я. На 100 тис. населення в Україні припадає 5,6 лікарень, тоді як у ЄС-10 цей показник – 2,6; кількість ліжок-місць в Україні – 868 на 100 тис. населення, а в ЄС-10 – 644; кількість лікарів на 100 тис. населення в Україні – 302, у ЄС-10 – 261. 86% бюджетних коштів, що виділяється на охорону здоров'я, йде на утримання медичних закладів та оплату лікарів [2];
- дублювання медичних послуг на різних рівнях надання медичної допомоги, відсутність механізму управління потоками пацієнтів на різних рівнях надання медичних послуг;
- низька самостійність медичних закладів при використанні фінансових ресурсів.

Головною метою реформи медичної сфери повинно стати поліпшення здоров'я населення, забезпечення рівного й справедливого доступу всіх членів суспільства до медичних послуг належної якості. Для досягнення цього необхідно вирішити наступні завдання:

- підвищити якість медичних послуг;
- підвищити доступність медичних послуг;
- поліпшити ефективність державного фінансування;
- створити стимули для здорового способу життя населення й здорових умов праці.

Здійснення реформ у бюджетній моделі фінансування охорони здоров'я України дозволить підготувати умови для переходу до страхової моделі (соціального медичного страхування).

Для підвищення якості медичних послуг необхідно забезпечити:

- перехід до закупівлі державою послуг у закладів охорони здоров'я на контрактній основі. Закупівля обладнання й інших матеріально-технічних засобів повинна здійснюватися у тому числі і за рахунок цільових бюджетних програм;
- розроблення системи індикаторів якості роботи медичних закладів, створення незалежних центрів оцінювання якості медичних послуг;
- зміну системи оплати праці медичних працівників за рахунок виділення двох складників: постійного (на основі єдиної тарифної сітки), змінного – залежно від обсягу і якості наданої медичної допомоги.

Підвищення доступності медичних послуг може бути досягнуто за рахунок:

- структурного розмежування первинного, вторинного й третинного рівнів медичної допомоги в нормативних актах;
- реорганізації медичної сфери шляхом створення центрів первинної медикосанітарної допомоги, госпітальних округів з урахуванням радіуса доставляння пацієнтів;
- розвитку інституту сімейного лікаря на основі зміцнення ролі первинної медичної допомоги;
- створення умов для розвитку приватного сектору медичних послуг, забезпечення доступу до державного фінансування на конкурсній основі.

Для поліпшення ефективності фінансування сектору охорони здоров'я необхідними є:

- скорочення 4-рівневої системи фінансування до 2-ох, 3-ох рівнів на основі об'єднання фінансових ресурсів: для первинної медико-санітарної допомоги – на районному й міському рівнях, для вторинної й третинної – на обласному (для державних спеціалізованих центрів і клінік НДІ – на державному);
- зміна адміністрування видатків медичних закладів на основі розроблення й впровадження єдиної методики розрахунків медичних послуг, формування системи єдиних національних тарифів, переходу від кошторисного фінансування до самостійного перерозподілу коштів.

Реформування системи охорони здоров'я з метою підвищення стандартів життя населення України повинно передбачати розробку комплексних стратегій попередження і готовності до глобальних загроз, включаючи належне управління, інформаційне забезпечення, механізми координації дій, мобілізацію додаткових ресурсів, підготовку кадрів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Підсумковий моніторинг розвитку соціальної сфери України за 2010 рік Центру перспективних соціальних досліджень Міністерства праці та соціальної політики України та НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpsr.org.ua/index>
3. Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації" на 2002–2011 роки. Постанова КМУ від 10 січня 2002 р. № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
4. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідемічну ситуацію. 2008 рік. – К., 2009. – 360 с.

Алукаев Р.Р.

Институт экономики и финансов Казанского (Приволжского) федерального университета, Российская Федерация

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ВВЕДЕНИЯ ПРОГРЕССИВНОЙ СТАВКИ ПО НДФЛ В РОССИИ

Введение прогрессивной ставки налогообложения на доходы физических лиц является актуальной темой на сегодняшний день, и дискуссии о его введении длится уже довольно долго. За последние несколько лет российским правительством было отклонено несколько законопроектов по данному вопросу. Безусловно, это не случайно, поскольку введение прогрессивной ставки налога на доходы физических лиц (НДФЛ) имеет как свои плюсы, так и свои минусы.

С одной стороны, данное нововведение уравнивает налоговую нагрузку на население с разными доходами. Речь идет о достижении социальной справедливости. Также прогрессивная ставка по НДФЛ – это инструмент повышения эффективности экономики.

С другой стороны, создаётся риск, что люди с более высокими доходами не будут платить налог со всей своей суммы доходов. Стоит учитывать и тот факт, что поступление суммы налогов в территориальные бюджеты страны станут более неравномерным. Регионы с высокими доходами населения станут более богаче, а поступления денежных средств в казну регионов с более низкими доходами уменьшится.

По соотношению доходов, распределяемых между самыми богатыми и самыми бедными, Россия давно уже перешла порог социальной безопасности, который по оценке международных экспертов, децильный коэффициент не должен превышать 8–9. Для сравнения, в Германии, Австрии и Франции данный коэффициент варьируется от 5 до 7, а в Швеции, Дании, Финляндии, Японии и Южной Корее – от 3,5 до 5 [1].

Необходимо также отметить, что применение плоской 13% ставки НДФЛ позволяет обеспечить налоговые сборы в размере 4,2% ВВП, что оказывает резко отрицательное влияние на эффективность экономики по следующим причинам:

– во-первых, низкий уровень налогообложения личных доходов ведёт к повышению уровня налогообложения прибыли и добавленной стоимости, что оказывает резко дестимулирующее воздействие на экономическое развитие;

– во-вторых, низкий уровень НДС способствует тому, что прибыль от предпринимательской деятельности в большей мере идёт на потребление, а не на производственные накопления и реинвестирование в производство;

– в-третьих, низкий уровень налога на личные доходы при их плоской шкале не даёт в руки государства достаточных средств для проведения активной социальной политики;

– в-четвёртых, единая ставка НДС при высоком уровне дифференциации доходов населения создаёт массовое убеждение в несправедливости существующей системы распределения. И тем самым ведёт к дестимулированию трудовой деятельности населения и подрыву экономической эффективности развития России.

Неслучайно именно прогрессивное налогообложение личных доходов граждан широко применяется в подавляющем большинстве стран мира. При этом граждане с низкими доходами в экономически развитых странах чаще всего полностью освобождены от НДС: так, в США нулевая ставка применяется при доходах до 8 450 долларов в год, в Швеции – до 306 000 шведских крон, в Швейцарии – до 16 100 франков, в Австрии – до 10 000 евро, в Ирландии – до 5 210 евро, в Испании – до 2 400 евро, в Норвегии – 36 000 норвежских крон, а в Австралии – до 6 000 австралийских долларов и т.д. [1].

Показателен пример Китая, в котором при численности населения на порядок превышающей численность населения России, успешно применяется 9-ти ступенчатая прогрессивная система НДС с минимальной ставкой – 5%, а максимальной – 45%, что обеспечивает устойчивый рост экономики даже в условиях глобального экономического кризиса.

Таким образом, предлагаемое в законопроекте прогрессивное налогообложение доходов создаст условия, способствующие росту эффективности предпринимательской деятельности и инвестиций, и будет препятствовать непроизводительному растрачиванию доходов. А если одновременно с введением прогрессивной шкалы налогообложения ввести, как в странах Европы, налоги на роскошь (на элитную недвижимость, дорогие автомобили, яхты, ювелирные украшения и т.п.), эффект будет еще выше. Введение прогрессивной ставки по НДС станет большим шагом в сокращении разрыва между бед-

ними и богатыми; увеличатся поступления в бюджет; сократится дефицит; улучшится социальное положение граждан и, как следствие, увеличится доля среднего класса.

Список использованных источников:

1. Улас В.Д. Пояснительная записка к проекту федерального закона «О внесении изменений в главу 23 части второй Налогового кодекса Российской Федерации» [Электронный ресурс] / В.Д. Улас. – Режим доступа: <http://www.ulas-vladimir.ru>
2. Налоговый кодекс Российской Федерации. – М.: КноРус, 2012. – 832 с.
3. Законопроект № 332189-5 «О внесении изменений в статью 224 части второй НК РФ».
4. Проект федерального закона № 576534-5 «О внесении изменений в главу 23 части второй Налогового кодекса РФ».

Висоцький І.А.

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана, Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНЕ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА РУХОМ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Удосконалення системи державного фінансового контролю за рухом коштів місцевого самоврядування і пошук резервів їх збільшення є надзвичайно важливими проблемами у сучасних умовах спрямованості на децентралізацію державної влади в Україні. Але протягом останніх років, на жаль, спостерігається негативна тенденція до зменшення частки власних надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів і, як результат, збільшення обсягів дотацій. Зрозуміло, що недостатність власних стабільних доходів не сприяє підвищенню фінансової самостійності та суттєво обмежує вплив місцевих органів влади на соціально-економічний розвиток територій. Тому розширення та оптимізація джерел наповнення місцевих бюджетів і належний фінансовий контроль за формуванням та використанням бюджетних коштів є вкрай актуальним завданням, вирішення якого сприятиме як підвищенню рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, так і якісному виконанню покладених на них завдань та функцій [1].

Зазначимо, що розвиток ідеології місцевого самоврядування в Україні є однією із найважливіших і найболючіших проблем становлення держави. Міц-

не, тобто фінансово забезпечене, місцеве самоврядування є визначальним чинником демократизації суспільства, що реально веде до підвищення добробуту пересічних громадян. Водночас міцним місцеве самоврядування є лише тоді, коли воно повною мірою володіє ресурсною складовою і за рахунок неї має як фінансову, так і кадрову спроможність виконувати функції, що на нього покладені.

На сучасному етапі розвитку нашої держави діє чимало факторів, що перешкоджають проведенню ефективного фінансового контролю, а з ним і фінансової політики, на місцевому рівні.

1. Екзогенні фактори:

- недосконалість адміністративно-територіального устрою України, внаслідок чого чимало територіальних громад є несамостійними;
- позбавленість органів місцевого самоврядування самостійності у питаннях реалізації власної фінансової політики;
- невідповідність реального обсягу авансованих ресурсів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, потребам фінансування делегованих державою повноважень;
- законодавчо обмежений перелік місцевих податків і зборів та відсутність об'єктів оподаткування по деяких із них у багатьох регіонах держави;
- необхідність дотримання жорстких, централізовано встановлених загальнодержавних норм у процесі здійснення видатків;
- заборона здійснення запозичень органами місцевого самоврядування, крім міських рад;
- висока залежність місцевих бюджетів від трансфертів, особливо дотацій вирівнювання;
- нерегульованість нормативно-правовими актами питань проведення громадських слухань і застосування інших форм залучення громадян до розроблення та реалізації місцевої фінансової політики тощо.

2. Ендогенні:

- недостатність зусиль органів місцевого самоврядування щодо розвитку фінансового контролю й фінансової бази на місцях;
- низька прозорість діяльності місцевих органів влади, незацікавленість у залученні громадян до вирішення проблем територіальної громади;
- необізнаність громадян із законодавством, пасивне ставлення до місцевих справ та недовіра до місцевої влади;
- недостатня кваліфікація кадрів в органах місцевого самоврядування;
- нерозвиненість системи органів самоорганізації населення [2].

Можна також констатувати, що значна частина територіальних громад зазнає від довготривалої нестачі фінансових ресурсів, особливо в сільській місцевості та невеликих містечках. Такий стан призводить до того, що через звуження доходів активна частина населення мігрує у більш великі міста та навіть інші держави. Населення, що залишається, частково деградує, а багато місцевих громад поступово вимирає. Основна причина цього – відсутність у населення реальної можливості задовольнити свої фінансові потреби, недоступність або низька якість базових публічних послуг (зокрема, через брак достатніх і різноманітних джерел доходів), відсутність як соціальної інфраструктури, так і перспектив покращення ситуації, що відчутно впливає на формування дохідної частини місцевих бюджетів через податкову складову.

З метою послаблення впливу розглянутих факторів щодо формування ефективного механізму як фінансового контролю, так і відповідної фінансової політики місцевого самоврядування необхідно: провести децентралізацію міжбюджетних відносин, а з нею й логіки фінансового контролю; забезпечити фінансову незалежність місцевого самоврядування; забезпечити використання власних коштів місцевого самоврядування відповідно до потреб громадян; посилити стимулюючу роль міжбюджетних трансфертів для активізації зусиль органів місцевого самоврядування, спрямованих на розширення власної дохідної бази; розширити повноваження місцевого самоврядування при здійсненні заповнень як внутрішніх, так і зовнішніх; забезпечити обов'язковість проведення громадських слухань тощо [3].

Послаблення впливу всіх означених чинників обмежувального характеру сприятиме проведенню органами місцевого самоврядування ефективною фінансовою політикою, підвищенню добробуту громадян, зростанню довіри до місцевих органів влади, економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

На наш погляд, фундаментальною причиною недосконалості системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування є незавершеність муніципальної реформи в Україні. Базовий рівень місцевого самоврядування – територіальна громада – розпорошений, багаточисельний і потребує реалізації заходів щодо об'єднання невеликих адміністративно-територіальних одиниць.

У таких умовах особливої уваги потребує проведення децентралізації міжбюджетних відносин. Засади децентралізації управління бюджетними коштами відображені в проекті Бюджетного кодексу, одним із завдань якого є посилення ролі та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Децентра-

лізація – спосіб територіальної організації влади, відповідно до якого держава передає право на прийняття рішень із певних питань або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, які не входять у систему виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [4].

Таким чином, можна стверджувати, що Україні потрібна адміністративно-територіальна реформа, яка дасть змогу вирішити проблеми не тільки в державному фінансовому контролі за рухом коштів місцевих бюджетів, а й в усіх сферах економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Іванова І.М. Державний фінансовий контроль: Парадигми розвитку: монографія / І.М. Іванова. – К.: Академвидав, 2010. – 168 с.
2. Піхоцький В.Ф. Державний фінансовий контроль як дієвий метод управління фінансами / В.Ф. Піхоцький // Вісник Львівської державної фінансової академії. – 2009. – № 17. – С. 49–57.
3. Василенко О.В. Світовий досвід формування інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів / О.В. Василенко // Держава та регіони. – 2009. – № 2. – С. 29–36.
4. Остріщенко Ю.В. Підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів у контексті децентралізації державної влади / Ю.В. Остріщенко // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 4. – С. 55–63.

К.э.н. Жоламанова М.Т.

АЭУ-Евразийский институт рынка, г. Алматы, Республика Казахстан

ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНАЯ ПОЛИТИКА НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА КАЗАХСТАНА В ПОСТКРИЗИСНЫЙ ПЕРИОД

В августе 2007 года кризис на рынке ипотечных займов в США, который возник в начале 2007 года, перерос из локального в глобальный, оказав значительное воздействие на ситуацию на мировых финансовых рынках. Мировые рынки испытывали недостаток ликвидности, и ряд центральных банков, в частности Федеральная резервная система, Европейский центральный банк, проводили кредитные интервенции для поддержания банковских систем своих стран. В этих условиях процентные ставки на мировых рынках повысились. Портфельные инвесторы стали выводить капитал с развивающихся рынков. В результате для большинства развивающихся рынков доступ к внешним заимствованиям оказался практически закрыт.

Некоторое затруднение испытали и казахстанские банки, которые в предшествующий период сделали существенные внешние заимствования. Однако в основ-

ном доступ был закрыт заимствованиям на рынках непрофессиональных инвесторов, т.е. через выпуск облигаций, проведение IPO, тогда как возможность привлечения синдицированных займов профессиональных инвесторов сохранилась.

В экономическом развитии Казахстана в первой половине 2007 года сохранились положительные тенденции, которые наблюдались в предыдущие годы (высокие темпы развития промышленности, рынка недвижимости, строительства, торговли, рынка банковских услуг). За первые полгода кредиты экономике увеличились почти на 47%, депозиты резидентов в банковской системе – на 24%.

В течение 2007 года, вслед за изменением финансовой ситуации, претерпела определенные изменения и денежно-кредитная политика государства.

Так, если в течение первых 7 месяцев проводилась денежно-кредитная политика, направленная на изъятие избыточной ликвидности банков второго уровня, то во второй половине 2007 года стали снижаться объемы изъятия ликвидности путем снижения объемов выпусков нот и их досрочного погашения. С августа 2007 года Национальный Банк увеличил предоставление ликвидности банков через операции обратного РЕПО и операции валютного СВОП. Кроме того, был введен новый вид займов рефинансирования, а именно краткосрочные займы под залог остатков на корреспондентских счетах банков в Национальном Банке [1].

Введение принятых в первой половине года изменений в нормативы минимальных резервных требований, направленных на дополнительное связывание части избыточной ликвидности банков было перенесено на 2008 год. Более того, с 9 октября 2007 года был введен в действие новый механизм минимальных резервных требований, направленный на сокращение базы резервных обязательств и расширение структуры резервных активов.

В 2007 году было подписано Соглашение о сотрудничестве и взаимодействии по вопросам предоставления банковских займов между Национальным Банком, АФН и банками второго уровня. Согласно этому соглашению банки добровольно согласились ограничить рост внешних активов и внешних обязательств, а также проводить консервативную кредитную и умеренную депозитную политику.

В области процентной политики в течение всего года проводилась политика «дорогих денег». На протяжении 11 месяцев 2007 года официальная ставка рефинансирования оставалась на уровне 9,0%, а с 1 декабря 2007 года была повышена до 11,0%. Тем самым был задан желаемый коридор рыночных ставок, с верхней границей, определяемой ставкой по кредитам (равной ставке рефинан-

сирования), и нижней границей, определяемой ставкой по привлекаемым депозитам (равной $\frac{1}{2}$ ставки рефинансирования). Более точное позиционирование рыночной ставки внутри коридора призвана задавать ставка по нотам, средневзвешенное значение которой возросло с 4,69% в декабре 2006 года до 5,64% в декабре 2007 года [1].

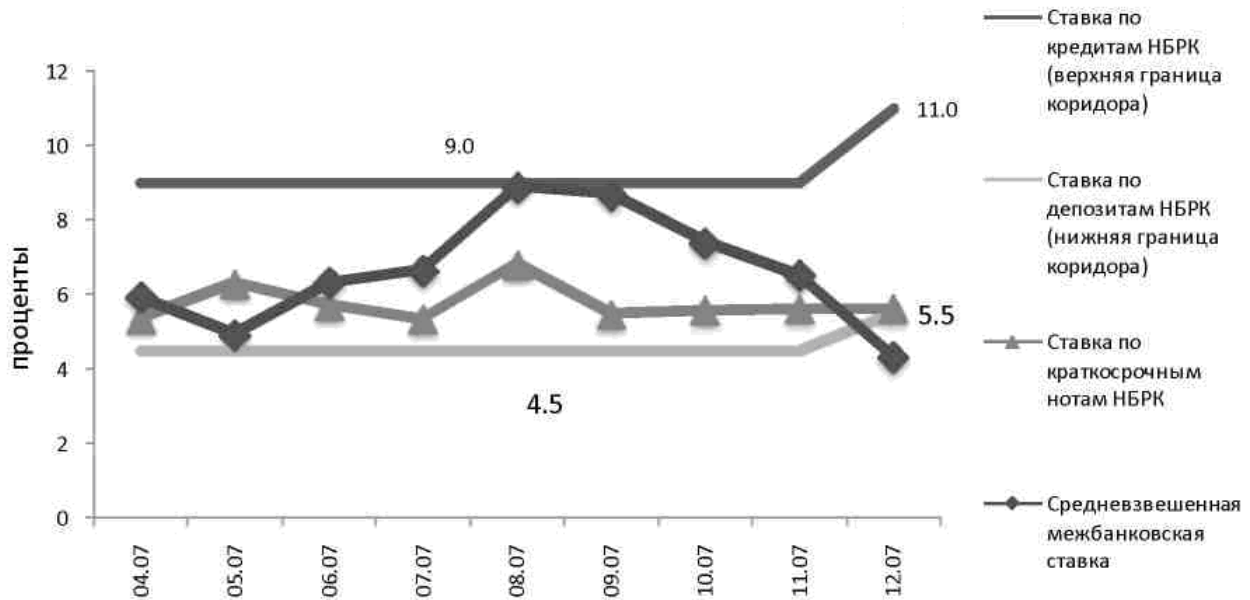

Рис. 1. Процентная политика НБР РК в 2007 году
(данные Национального Банка Республика Казахстан)

В целом, сложная макроэкономическая ситуация, а также выбор приоритетности цели по сохранению устойчивости банковской системы перед целью поддержания стабильности цен привели к тому, что, несмотря на принятые меры по снижению инфляции, прогнозные ориентиры по инфляции на 2007 год не были выдержаны. Среднегодовая инфляция за 2007 год составила 10,8%, тогда как прогнозный коридор по сценарию высоких мировых цен на нефть, определенный основными направлениями денежно-кредитной политики на 2007–2009 годы, составлял 8,2–9,2% [1].

Установление официальной ставки рефинансирования производится в зависимости от ситуации на денежном рынке и уровня инфляции таким образом, чтобы ее уровень оставался положительным в реальном выражении и являлся верхним уровнем ставок на денежном рынке краткосрочных инструментов.

В конце 2008 года – начале 2009 года на внутреннем валютном рынке отмечалось значительное нарастание негативных девальвационных ожиданий. При этом Национальный Банк Республики Казахстан принимал значительные усилия по обеспечению стабильности обменного курса и сохранению неявного коридора в пределах 120 тенге за доллар США $\pm 2\%$ [1].

Только за период с октября 2008 года по февраль 2009 года Национальный Банк Республики Казахстан использовал более 9 млрд. долл. США на обеспечение стабильности обменного курса тенге. Объем золотовалютных резервов за этот период снизился на 10,4% [1].

Однако ситуация, сложившаяся к началу 2009 года в мировой экономике, в том числе девальвация валют стран – торговых партнеров Республики Казахстан и значительное снижение цен на энергоресурсы, являющиеся основой казахстанского экспорта, не обеспечивала устойчивость показателей платежного баланса на 2009 год и могла привести к их резкому ухудшению.

В условиях неизбежности изменения подходов при проведении денежно-кредитной политики Национальным Банком Республики Казахстан были изучены варианты смещения акцентов с обеспечения стабильности цен и продолжения политики перехода к инфляционному таргетированию к установлению валютного коридора. Анализ мирового опыта продемонстрировал, что единственно правильным решением в сложившихся условиях является проведение единовременной девальвации национальной валюты с последующим удержанием курса на новом уровне.

В этой связи Национальным Банком Республики Казахстан в феврале 2009 года был установлен новый коридор обменного курса тенге на уровне 150 тенге за доллар США +/-3%. Это позволило не только значительно снизить девальвационные ожидания на рынке, но и обеспечить восстановление конкурентоспособности отечественных производителей и сохранение золотовалютных резервов [1].

В результате данных мер, а также возобновления роста мировых цен на основные позиции казахстанского экспорта ситуация на внутреннем валютном рынке стабилизировалась, а к концу 2009 года наметилась тенденция укрепления национальной валюты. Национальному Банку Республики Казахстан удалось восполнить объем золотовалютных резервов. На конец 2009 года он составил 23,2 млрд. долл. США, что на 16,8% больше по сравнению с 2008 годом.

Минимальный инфляционный потенциал в экономике позволил НБ РК в качестве основного направления денежно-кредитной политики определить принятие мер по восстановлению доверия населения к национальной валюте.

Для этого Национальный Банк Республики Казахстан принимал меры по предоставлению краткосрочной тенговой ликвидности банкам. В рамках данного направления предоставлялись займы рефинансирования банкам, был скорректирован перечень инструментов, принимаемых в качестве залогового обеспечения по данным операциям. Была постепенно снижена официальная

ставка рефинансирования с 10,5% до исторически минимального уровня – 7,0%. В марте 2009 года были снижены нормативы минимальных резервных требований к банкам с 2% до 1,5% по внутренним обязательствам и с 3% до 2,5% по иным обязательствам. Для поддержания текущей ликвидности банков, находящихся в процессе реструктуризации долга, в ноябре 2009 года были установлены отдельные нормативы МРТ в размере 0% по всем обязательствам данных банков [1].

Кроме того, поддержка банковской системы со стороны государства в рамках Плана совместных действий Правительства Республики Казахстан, Национального Банка и АФН по стабилизации экономики и финансовой системы на 2009–2012 годы, способствовала значительному улучшению ситуации с банковской ликвидностью. Как следствие, со 2 квартала 2009 года сократился спрос на ресурсы Национального Банка со стороны банков [2].

Сохраняющиеся высокие риски в экономике Республики Казахстан и ограниченный спрос на кредитные ресурсы со стороны реального сектора, а также низкое качество ссудного портфеля банков не способствовали росту кредитной активности. В результате банки накопили значительный объем ликвидности в инструментах Национального Банка Республики Казахстан, несмотря на снижение ставок вознаграждения и увеличение сроков по привлекаемым от банков депозитам и выпускаемым краткосрочным нотам Национального Банка Республики Казахстан.

Список использованных источников:

1. Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.Nationalbank.kz>
2. Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.afn.kz>

Мухаметшин А.Р.

Институт экономики и финансов Казанского (Приволжского) федерального университета, Российская Федерация

АНАЛИЗ ИНФЛЯЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В РОССИИ

Экономика является основой развития нашего мира. Управление и развитие экономики – основная задача большинства стран. Но, как и у любого процесса, у экономики есть негативные явления. Наиболее нежелательным, главным образом, является инфляция. Инфляция – феномен, присущий бумажно-денежному обращению, означающий переполнение сферы обращения избы-

точной по сравнению с потребностями товарооборота массой бумажных денег, их обесценение и, как результат, повышение цен на товары и услуги, падение покупательной способности денег. То есть инфляция вызывается, прежде всего, переполнением каналов денежного обращения избыточной денежной массой при отсутствии адекватного увеличения товарной массы.

В современном мире типичным проявлением инфляции считается общее повышение товарных цен и понижение курса, т. е. цены, национальной денежной единицы по отношению к ведущим иностранным валютам. О кризисном состоянии денежного обращения или, другими словами инфляции, на практике реально можно судить только по динамике цен [1]. При этом не всякое повышение цен можно называть инфляцией, а лишь обусловленное ростом денежной массы при отсутствии соответствующего увеличения товарного предложения.

В России инфляция остается актуальной проблемой экономики и экономической политики. Это связано с тем, что, несмотря на значительное снижение инфляции с 26% в 1992 г. до 9% в 2006 г., ее темп возрос до 11,9% в 2007 г., превысив целевой ориентир (6,5–8%), и в 2008 г. до 13,3% (ориентир – 6–7%). Под влиянием финансово-экономического кризиса инфляция снизилась до 8,8% в 2009 г. и в 2010 г. – в условиях постепенного выхода из кризиса и роста ВВП на 4%. Базой для сохранения значительной инфляции в эти годы стало повышение ее темпа и накопление инфляционного потенциала в докризисный период [4].

Стоит отметить, что в настоящее время российская инфляция ниже, чем инфляция в Италии, и лишь не на много выше инфляции в Британии. В марте нынешнего года Россия впервые сократила свою инфляцию ниже итальянских темпов, а в следующие месяцы, когда снизились цены на некоторые продукты питания, уменьшила ее еще больше. В апреле темпы роста потребительских цен уменьшились до 3,6 процента с показателя двух предыдущих месяцев в 3,7 процента. По прогнозам Центробанка инфляция в 2012 году окажется близкой к верхней границе прогнозируемого интервала в 5–6%, отыграв эффект урожая прошлого года и переноса повышения тарифов [2].

Таким образом, несмотря на тенденцию снижения инфляции в мире в условиях финансово-экономического кризиса, в России под влиянием традиционных и новых факторов сохраняется ее значительный уровень.

Событие, которое также окажет значительное влияние на российскую экономику, является вступление России в ВТО. Многие опасаются негативных экономических последствий. Что касается инфляции, то следует заметить, что в перспективе у России после вступления в ВТО будет наблюдаться снижение ее

уровня, благодаря понижению индекса потребительских цен. Также произойдет существенный вклад в борьбу с инфляцией посредством усиления конкуренции и прямого снижения тарифов на импорт [5].

Существует несколько способов сделать так, чтобы инфляция в России не достигала своего критического значения и оставалась на приемлемом уровне. Во-первых, можно сократить бюджетные расходы в социальной сфере, но это чревато социальным взрывом. Второй способ – снижение объемов государственного финансирования экономики. В ней слишком много «даровых» денег, и потому их стоимость неумолимо падает – и приводит к росту цен. Но и на такой шаг власти вряд ли пойдут – отечественная экономика слишком слаба и не развита, чтобы лишиться ее господдержки. Иначе ВВП не просто перестанет расти, а может даже уйти в минус. А это означает падения доходов населения и еще большая зависимость от импорта. Третий способ – давление на монополии с целью заставить их не повышать цены [3]. Именно это и предпринимается нынешней властью.

Список использованных источников:

1. Попов С.А Основы экономической теории / С.А. Попов. – М.: Профобразование, 2010. – 296 с.
2. Красавина Л.Н. Актуальные проблемы инфляции и ее регулирование в России / Л.Н. Красавина // Деньги и кредит. – 2011. – № 3. – С. 19–26.
3. Информационный портал Rosinvest [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rosinvest.com>
4. Информационный портал Вести-Экономика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vestifinance.ru>
5. Информационное агентство ФинМаркет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.finmarket.ru>

К.ф.-м.н. Огліх В.В., Бесчастна Г.О.

Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара, Україна

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ У ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

Існуюча ситуація економічної та законодавчої нестабільності суттєво зупиняє розвиток фінансового сектору України. Розвиток кредитування стримується за рахунок як песимістичних макроекономічних прогнозів, на які впливає погіршення ситуації в світовій економіці в цілому, так і дефляційні та інфляційні настрої українського населення. Негативний вплив європейської бор-

гової кризи поки що проявився лише в скороченні видачі банками довгострокових та середньострокових кредитів, в рості відсоткових ставок. Через недостатній рівень кредитування бізнесу відновлення основних галузей економіки країни проходить неймовірно повільними темпами. Також великим потрясінням стало введення НБУ заборони на видачу кредитів в іноземній валюті восени 2011 року. Підписаний 19.03.2012 р. президентом України закон № 4452-VI «Про гарантування вкладів фізичних осіб» лише посилить хвилювання населення. Якщо зараз Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) гарантує повернення вкладів в розмірі до 150 тис. грн., то з дня вступу в дію (21.09.2012 р.) цього закону ФГВФО може встановлювати суму на свій розсуд.

За цих умов однією з найбільш актуальних задач для фін закладів є підвищення власної фінансової стійкості, боротьба з масовим неповерненням кредитів, а також оптимізація двох основних показників їх роботи – ризику и дохідності, через формування ефективної системи ризик-менеджменту. Додаткову специфіку в створення вносить українська складова.

Питаннями ризик-менеджменту займалися різні українські та іноземні вчені серед яких варто відмітити роботи В. Вітлинського, Дж. Сінкі, У. Шарпа, А. Лабанова, А. Чугунова и т.д. На жаль, українська система ризик-менеджменту знаходиться у зародковому стані, а сучасні методи і прийоми не використовуються та, як наслідок, не забезпечується стійкість банківського сектору.

Метою даної роботи є розгляд сучасних аспектів розвитку елементів системи ризик-менеджменту, які є джерелом фінансових ресурсів для розвитку економіки України.

Оскільки розробка чогось нового можлива лише після ретельного аналізу ситуації, яка склалася, та динаміки її розвитку, авторами були розглянуті основні показники діяльності учасників ринку банківських послуг.

Напружена макроекономічна ситуація суттєво відобразилась на фінансових результатах діяльності комерційних банків. За даними НацБанку з 2010 і до кінця 2011 року на ринку спостерігається від'ємний показник діяльності банків. У 2010 він досяг мінімального (-38450 млн. грн.). Та хоча дані станом на 01.02.2012 свідчить про позитивну динаміку (652 млн. грн.), вона все ще занадто незначна, щоб говорити про кардинальне покращення фінансового клімату в банківському секторі (рис. 1).

Для уникнення помилок докризового періоду банкіри приділяють особливу увагу питанням управління ризиками та формування резервів. З 2008 року

банки почали доволі динамічно збільшувати свої резерви (рис. 2), прагнучи максимально безпечно почувати себе в ситуації невизначеності, яка зараз сформувалася на ринку.

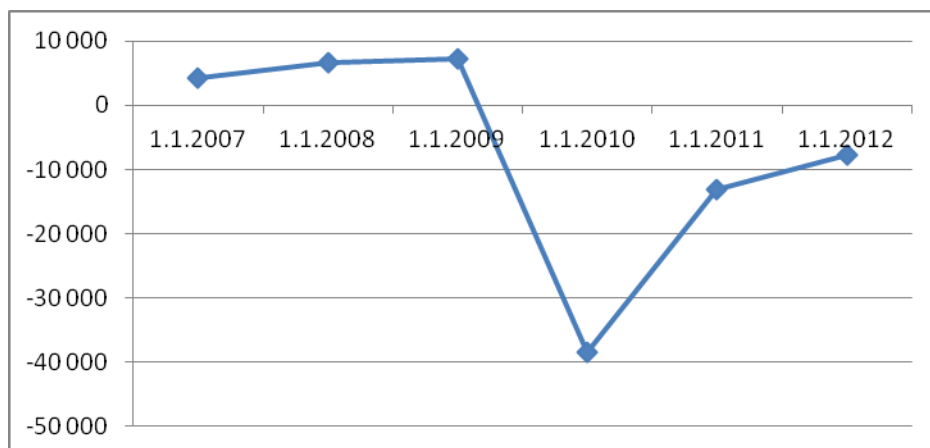

Рис. 1. Фінансовий результат діяльності банків (млн. грн.)

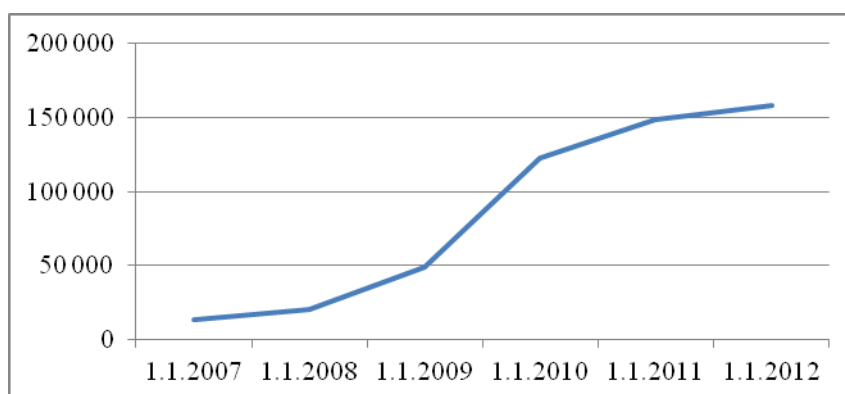

Рис. 2. Резерви под активні операції (млн. грн.)

Хоча темп росту об'ємів виданих кредитів все ще далекий від докризового, але все ж у 2010 році прогнозується покращення. На жал кількість прострочених виплат за кредитами, що вказує на те, що ризики все ще дуже високі як для кредиторів, так і для одержувачів позик (рис. 3). У листопаді 2011 року НБУ проінформувало про списання 21 млрд. грн. безнадійних боргів.

Останнім часом спостерігався період замороження кредитування корпоративного сектору, який зараз закінчився для короткострокових кредитів. Хоч досвід помилок докризового періоду вимагає особливої ретельності в питаннях управління ризиками. Банкам слід дотримуватися політики жорстких вимог під час кредитування особливо для компаній, які відносяться до категорії малих, середніх підприємств, а також до фізичних осіб.

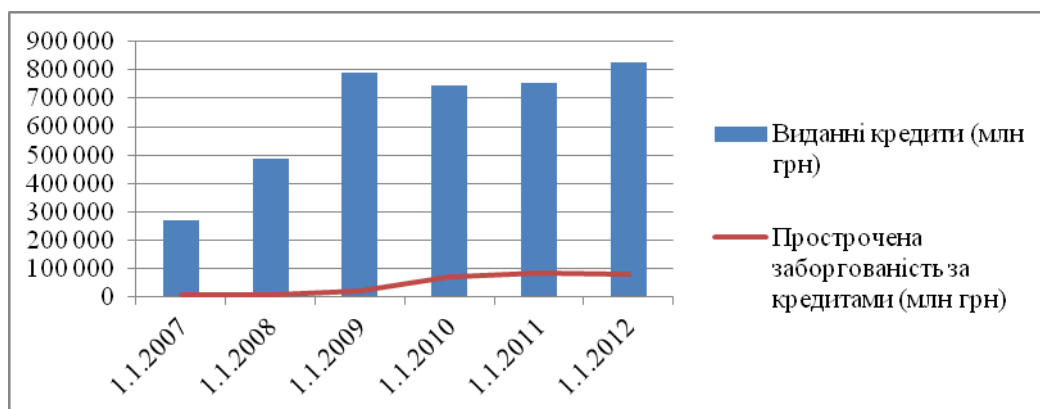

Рис. 3. Об'єм виданих кредитів (млн. грн.) та простроченні заборгованості за кредитами (млн. грн.)

Фінустановам не слід розраховувати на суттєвий ріст фінансових результатів через сильний вплив сукупності макроекономічних факторів та світової кризи на розвиток банківського сегменту.

Хлебников К.С., Кравцов И.Д.

*Научный исследовательский Томский политехнический университет,
Российская Федерация*

СХЕМА РАБОТЫ ПАЕВЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ФОНДОВ

Согласно российскому законодательству, паевые инвестиционные фонды (ПИФ) представляет собой совокупность имущества, переданного инвесторами (физическими и юридическими лицами) в доверительное управление управляющей компании в целях прироста этого имущества. ПИФ не является юридическим лицом, но структуры, его обслуживающие, ими являются и несут ответственность за свою деятельность. Инвестиционный пай – именная ценная бумага, удостоверяющая право ее владельца предъявить управляющей компании требование о выкупе.

Схема работы паевого инвестиционного фонда показана на рис. 1.

Управляющая компания (УК)

ПИФ состоит из сложенных вместе средств пайщиков, которые являются собственниками всего имущества, приобретаемого управляющей компанией на эти деньги. УК только осуществляет доверительное управление в интересах пайщиков. Взаимодействие пайщика и управляющей компании осуществляется на основе договора доверительного управления, согласно которому одна сторона передает другой в распоряжение имущество. Эта схема также прописана в

законе "Об инвестиционных фондах" и постановлениях ФСФР. Отметим, что УК не разрешено заниматься другой деятельностью помимо управления активами (это активы ПИФов, пенсионные средства, страховые средства, накопительная часть трудовой пенсии, ипотека). В течении 180 дней после объявления о создании ПИФа УК должна собрать определенное количество средств, иначе ПИФ считается несформированным и инвесторам возвращаются их деньги. Все эти меры позволяют страховать риски, возможные при работе с инвесторами. Если же УК причиняет ущерб и нарушает действующее законодательство, она обязана компенсировать его в полном объеме.

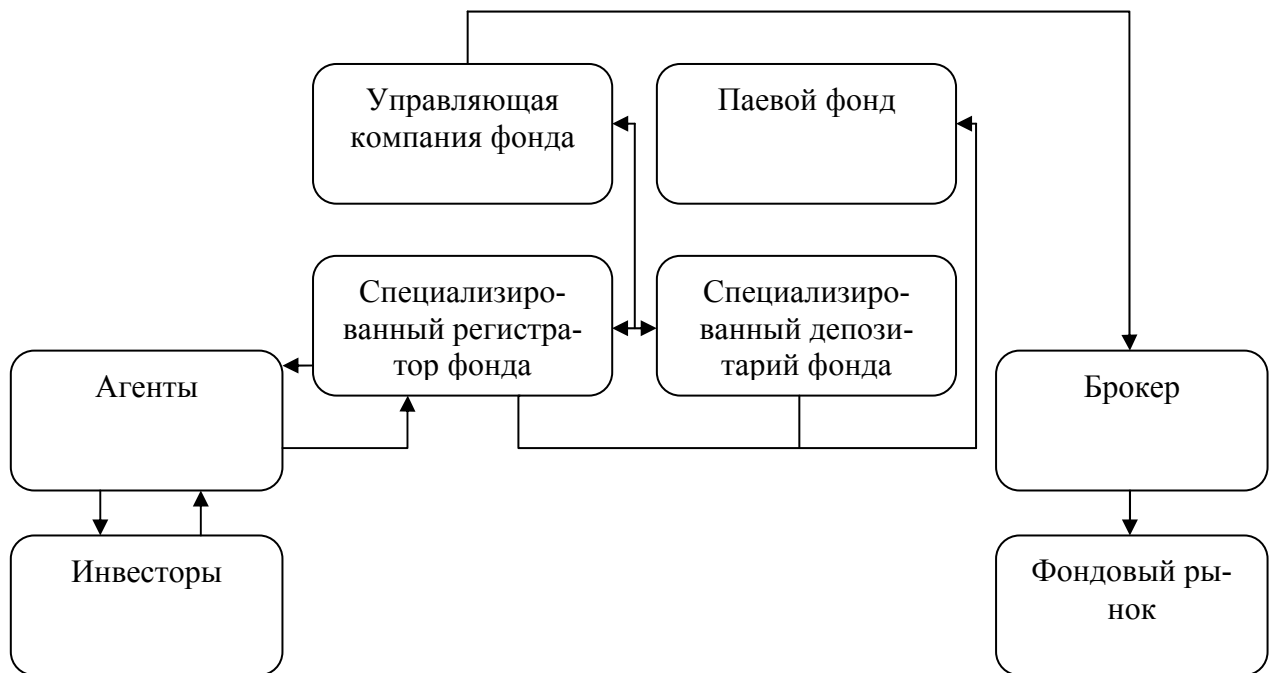

Рис. 1. Организация работы паевого инвестиционного фонда

Управляющая компания вправе создавать паевые фонды как открытого, так и интервального типа. Для каждого типа установлены определенные ограничения по составу и структуре инвестиционных активов и обязанности управляющей компании по срокам выкупа инвестиционных паев у их владельцев.

Специализированный депозитарий

Депозитарий хранит ценные бумаги фонда и контролирует операции со средствами ПИФа. Это очень простая, но эффективная форма сотрудничества, поскольку депозитарий контролирует деятельность УК и следит за тем, куда она направляет средства пайщиков. На любом документе, в котором идет речь о расходе денежных средств ПИФа, должны стоять подписи представителей депозитария и управляющей компании.

Специализированный регистратор

Каждый пайщик из общей массы имеет свою "историю", в которой четко прописаны все сделки. Специализированный регистратор ведет учет информации о владельцах паев, их долевом участии в ПИФе, фиксирует все приобретения, обмен, передачу и погашение паев. Выступать в роли регистратора может депозитарий – такой механизм предусмотрен законодательно и чаще всего УК передают эти функции ему.

Инвесторы, агенты

Приобрести долю в паевом фонде инвесторы могут не только через управляющую компанию, но и через агентов, которые являются представителями УК. Однако надо принимать во внимание, что агент может предоставлять услуги от имени управляющих компаний только при наличии определенного соглашения или доверенности. Для инвесторов такой механизм не отличается от работы с самой УК, это удобно, поскольку расширяет географию рынка ПИФов и делает их более доступными.

Брокер, фондовый рынок

Брокер осуществляет покупку и продажу ценных бумаг на фондовом рынке по поручению управляющей компании.

Независимый оценщик (для закрытых и интервальных фондов)

Иногда в работе паевого фонда могут принимать участие и оценщики, которые в случае работы ПИФа с имуществом (например, недвижимостью), могут предоставить независимое экспертное заключение об его стоимости. Это еще одна страховка для вкладчиков, которые могут быть уверены, что их доход не будет занижен.

Участие в деятельности УК нескольких организаций позволяет исключить многие риски. Эксперты отмечают, что удачно прописанный механизм, по которому работают управляющие компании в России, – залог доверия к ним инвесторов. Даже неискушенный игрок на рынке коллективных инвестиций легко может проверить наличие лицензии у всех участников процесса работы ПИФа. Безусловно, начинать свой путь на рынок паевых фондов стоит с выбора управляющей компании. Специалисты рекомендуют в первую очередь обратить внимание на наличие у УК лицензии, на историю и репутацию управляющей компании, на присвоенные ей рейтинговыми агентствами рейтинги.

К.е.н. Чайковська В.П., Вдовиченко М.С.

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського торговельно-економічного університету, Україна

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Невід'ємною частиною оздоровлення національної економіки та ефективного функціонування підприємства є процес управління фінансовими ресурсами та програма фінансового оздоровлення, спрямована на створення надійної фінансової бази для прискорення виробничого і соціального розвитку, підвищення активності фінансових стимулів, інтенсифікацію виробництва та його збалансованість, її реалізація багато в чому залежить від рівня й постановки фінансового планування, що визначає рух фінансових ресурсів та їх відповідність матеріальним ресурсам, забезпечує реальне використання економічних важелів, органічне поєднання товарно-грошових відносин і механізму менеджменту економікою підприємства.

У процесі управління фінансовими ресурсами забезпечується необхідний попередній контроль за створенням і раціональним використанням фінансових ресурсів. Фінансове планування є однією з найважливіших ділянок механізму управління фінансовими ресурсами та фінансової діяльності і відображає багатоманітні грошові відносини підприємства зі своїми робітниками, з бюджетом та кредитною системою. Об'єктами планування є доходи підприємства, включаючи нагромадження, взаємовідносини з державним бюджетом і державними позабюджетними фондами, обсяг капіталовкладень, інших форм інвестування фінансових ресурсів, обсяг довготермінових кредитів банків на інвестиційні заходи, потреба підприємства у власних обігових коштах і джерелах їх покриття [2].

Однак поряд із необхідністю широкого застосування фінансового планування, як складової механізму управління фінансовими ресурсами підприємства, в теперішніх умовах діють фактори, що обмежують його використання на підприємствах. На нашу думку основні з цих факторів такі:

1) високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний із глобальними змінами в усіх сферах суспільного життя (їх непередбачуваність ускладнює планування);

2) незначна частка підприємств, які мають фінансові можливості для здійснення серйозних фінансових розробок;

3) відсутність ефективної нормативно – правової бази вітчизняного бізнесу.

На жаль, неможливість управління фінансовими ресурсами на підприємствах зумовлюється не лише перерахованими вище факторами, а й звичайним небажанням керівників цих підприємств вдаватися до його методів та прийомів. Відмовляючись від застосування фінансового планування, керівники підприємств таким чином відмовляються й від ефективнішого розв'язання таких завдань, які є основними на підприємстві, а саме:

- забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності;
- визначення шляхів ефективного вкладення капіталу, оцінка ступеня раціонального його використання;
- виявлення внутрігосподарських резервів збільшення прибутку за рахунок економного використання грошових засобів;
- встановлення раціональних фінансових відносин із бюджетом, банками та контрагентами;
- виконання інтересів акціонерів та інших інвесторів;
- контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства.

Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства можна здійснювати, використовуючи такі три головні його системи:

- 1) прогнозування рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства та його використання;
- 2) поточне планування рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства та його використання;
- 3) оперативне планування рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства та його використання [3].

Кожній із цих систем властиві свої форми реалізації. Перша з них реалізується у вигляді розробки політики формування та використання рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства, період планування – до трьох років. Друга система реалізується у вигляді розроблення поточних планів з усіх головних аспектів формування й використання рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства, період планування – рік. Третя система реалізується у вигляді розробки та доведення до виконавців бюджетів з усіх головних питань формування і використання рівня забезпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства, період планування – місяць, квартал. Усі системи планування за-

безпеченості фінансовими ресурсами та результативності діяльності підприємства взаємопов'язані й реалізуються у певній послідовності. Початковим етапом планування є розробка політики регулювання результативності діяльності підприємства, яка покликана визначати завдання і параметри поточного її планування. Поточне планування результативності діяльності підприємства, у свою чергу, створює основу для розроблення й доведення до виконавців оперативних бюджетів з усіх головних питань її формування та використання.

Слід відмітити, що одним з основних складових елементів механізму управління фінансовими ресурсами підприємства є планування та прогнозування рівня результативності діяльності підприємства. При плануванні фінансово-господарської діяльності підприємства особливу увагу приділяють прогнозуванню рівня результативності діяльності підприємства. Система прогнозування рівня результативності діяльності є складним етапом фінансового планування. Її реалізація полягає у розробленні політики регулювання результативності діяльності підприємства на наступні роки. Під такою політикою розуміють визначення системи довгострокових цілей формування рівня результативності діяльності підприємства у відповідності із завданнями розвитку підприємства та вибір найефективніших шляхів їх досягнення. Нині прогнозування фінансової діяльності суб'єкта господарювання відіграє важливу роль. Потрібні нестандартні підходи, які передбачають розробку і реалізацію нових, гнучких методик, спрямованих на універсальне співвідношення планованих фінансових показників [1].

Отже, з метою вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах слід звернути увагу на такі основні положення:

1. У період переходу до ринкової економіки важливого значення набуває принцип наукової обґрунтованості фінансового планування, який передбачає економічне обґрунтування фінансових показників, а також відображення в них реальних процесів економічного і соціального розвитку, збалансованості в них усіх фінансових ресурсів.

2. Надання самостійності підприємствам у фінансовому плануванні дасть змогу їм при розробці фінансового плану та в процесі його виконання регулювати розміри доходів та витрат; самостійно визначати джерела фінансування та вишукувати додаткові фінансові ресурси; оптимізувати сам процес планування.

3. Для досягнення успіху та конкурентоспроможності на ринку підприємству необхідно проводити його аналіз і прогнозування, розробляти цінову політику, постійно перевіряючи її ефективність, вносячи корективи за необхідністю.

Список використаних джерел:

1. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія / [М.О. Кизим, В.А.Забродський та ін.]. – Х.: ВД „ИНЖЕК”, 2003. – 141 с.
2. Петренко Ю.В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств / Ю.В. Петренко // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 91–95.
3. Приступа Л.А. Оцінка впливу фінансових ресурсів на конкурентоспроможність підприємства / Л.А. Приступа, М. М. Адамович, Д.О. Редькін // Школа професійного бухгалтера. – 2007. – № 11 (71). – С 23–24.
4. Пройда-Носик Н.Н. Фінансові ресурси підприємства / Н.Н. Пройда-Носик, С.С. Грабарчук // Фінанси України. – 2003. – №1. – С. 96–103.

К.е.н. Чайковська В.П., Ліщук С.А.

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського торговельно-економічного університету, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Метою страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів є надання гарантій відшкодування збитків страхувальника – власника транспортного засобу, що виникли внаслідок обов'язку компенсувати шкоду, завдану страхувальником третій особі. Страхування відповідальності власників транспортних засобів проводиться в обов'язковій та добровільній формах. Об'єктом страхування є цивільна відповідальність власників автотранспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам у результаті ДТП.

В Україні відповідно до чинного законодавства в обов'язковій формі здійснюється страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Суб'єктами страхування відповідальності є страхувальники, страховики, особи, цивільно-правова відповідальність яких застрахована, Моторне (транспортне) страхове бюро України та потерпілі. Страхувальниками є юридичні особи та дієздатні громадяни, що уклали із страховиками договори обов'язкового страхування відповідальності за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю, майну третіх осіб під час експлуатації наземного транспортного засобу. Потерпілими є треті юридичні та фізичні особи, життю, здоров'ю та/або майну яких внаслідок дорожньо-транспортної пригоди транспортним засобом заподіяна шкода, цивільно-правову відповідальність за яку несе власник цього транспортного засобу.

Страховий платіж за даним видом страхування складається з базового платежу та коригуючих коефіцієнтів, що розраховуються МТСБУ актуарним методом на основі статистичних даних та рівня збитковості даного виду страхування в цілому по галузі за останній розрахунковий період, який становить 1 рік. Для заохочення безаварійної експлуатації транспортних засобів, при укладанні договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності більше ніж на півроку, страховики мають право застосовувати коефіцієнт страхових тарифів залежно від наявності чи відсутності страхових випадків з вини осіб, відповідальність яких застрахована, в період дії попередніх договорів.

Без наявності полісу обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, як і без наявності посвідчення водія та технічного паспорта, рух по дорозі забороняється. Але усвідомлює це лише частина власників транспортних засобів.

З виникненням необхідності у запровадженні даного виду страхування постають проблеми, які вимагають вирішення. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є одним із найпопулярніших видів страхування. Після набуття чинності Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [1] ринок обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів отримав можливість цивілізованого, системного розвитку. Цей вид страхування – найкращий спосіб покриття збитків, викликаних непередбаченими подіями.

Необхідність існування такого виду страхування в обов'язковій формі обумовлюється такими обставинами:

1. Автомобіль є об'єктом підвищеної небезпеки і найбільш аварійним видом транспорту.
2. Цивільно-правова відповідальність власника транспортного засобу має масовий характер, оскільки стосується всього суспільства.
3. Наявність чинника ризику і необхідність компенсації можливого збитку.
4. Навіть встановлення цивільної відповідальності власника наземного транспортного засобу не забезпечує своєчасність та повноту відшкодування збитку постраждалій особі, насамперед через відсутність достатніх коштів у власника автомобіля. Тобто цей вид страхування має соціальний характер, адже механізм обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів дозволяє створити певний соціальний захист як потерпілих осіб, так і власників автомобілів.

Для більшості автовласників страхування автоцивільної відповідальності стає найважливішим інструментом захисту від будь-яких ризиків, пов'язаних з використанням автотранспортного засобу як джерела підвищеної небезпеки. Це фактично зменшило число людей, які вважають страхування марною тратою грошей, та збільшило кількість тих, хто заніс страхування до своїх сукупних витрат.

Неповне охоплення цим видом страхування пов'язане, насамперед, з низьким рівнем [2]:

- довіри до страхових компаній. Довіра до страхових компаній формується за допомогою трьох головних чинників: надійності, якості послуг, рівня обслуговування (в разі настання страхового випадку);

- страхової культури. Рівень страхової культури є показником зрілості страхового ринку України і безпосередньо пов'язаний з довірою до страхових компаній та роз'яснювально-інформаційною роботою;

- роз'яснювально-інформаційної роботи. На сьогоднішній день така робота проводиться на неналежному рівні. Адже надзвичайно важливо донести до страхувальника його вигоди при укладанні договору страхування. Зокрема, пояснити, що завдяки цьому виду страхування фінансові витрати при відшкодуванні матеріальної та моральної шкоди постраждалому перекладаються на «плечі» страхової компанії, а не застрахованого. Також важливо пояснити, що в умовах фінансової нестабільності країни, масових звільнень платоспроможність громадян падає, і часто кошти на надзвичайні витрати відсутні. А за наявності полісу обов'язкового страхування невпевненість зникає та створюється певний соціальний захист. Відсутність роз'яснювально-інформаційної роботи призводить до зростання страхового шахрайства в Україні, боротьба з яким можлива тільки за наявності узгоджених, систематичних, контрольних дій страховика, страхувальника та держави.

Страхові компанії повинні бути зацікавлені у виконанні вищевказаних дій, адже обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів є одним з найбільших джерел надходжень страхових платежів, їхній об'єм свідчить про рівень довіри до страховика, а отже, про його імідж та рейтинг.

Основними проблемами, які виникають при запровадженні і застосуванні обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів є відсутність довіри населення до страховика, відсутність відповідальності страхової компанії за невиконання своїх зобов'язань, недостатній рівень роз'яснювально-інформаційної роботи та страхової культури. Зменшення впливу цих проблеми на розвиток досліджуваного виду страхування можливе при усвідом-

ленні відповідальності за невиконання вимог і зобов'язань кожної сторони цього виду страхування (страховика, страхувальника, застрахованої особи).

Для вирішення означених проблем необхідно:

1. Провести інформаційно-роз'яснювальну роботу, досягти сприйняття споживачем необхідності та переваг обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

2. Підвищити рівень життя населення, завдяки чому зросте рівень платоспроможності громадян.

3. Зменшити соціальну напругу в суспільстві та збільшити рівень довіри до страхових компаній шляхом виконання страхових зобов'язань.

4. Забрати право у страхових компаній на проведення авто товарознавчої експертизи.

Список використаних джерел:

1. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. №1961-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Базилевич В.Д. Страхова справа: монографія / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 351 с.
3. Козьменко О.В. Страхування і страховий ринок: термінологія, законодавство і динаміка розвитку / О.В. Козьменко. – Суми: Ділові перспективи, 2006. – 169 с.

Чернова Н.Е.

Институт экономики и финансов Казанского (Приволжского) федерального университета, Российская Федерация

К ВОПРОСУ О ВНЕДРЕНИИ СИСТЕМЫ БЕЗНАЛИЧНЫХ РАСЧЕТОВ В РОССИЙСКОЙ ЭКОНОМИКЕ

Внедрение системы безналичных расчетов сегодня приобретает особую актуальность. Это связано и с необходимостью развития финансовой системы в РФ, и с вступлением страны в ВТО, при этом важно, чтобы население повышало свою грамотность в области способов оплаты своих затрат. Но сможет ли Россия безопасно для себя осуществить этот большой шаг на пути прогресса?

В теории, использование безналичных расчетов очень удобно и для граждан, и для государства. Около 40% всех платежей США и 21% еврозоны в мире происходят подобным образом. Стоит отдельно отметить Южную Корею, где произошел очень резкий переход к безналичным формам оплаты различных за-

трат, от жилищно-коммунальных услуг до простого похода в супермаркет. Теперь только 2% всех расчетов в этой стране осуществляются с помощью «кэша». Государство активно поддерживает этот переход, реформируя отношения, к примеру, потребителя и торговца на рынке так, что последние обязаны принимать к оплате пластиковые карты, если их годовой объем продаж превышает 18 тыс. долларов (что сравнительно немного для развитой торговой точки). При этом предписываются и налоговые льготы для компании, если они принимают к оплате карты. В Великобритании по статистике все операции наличностью – на сумму не более 10 фунтов стерлингов, а в Канаде и вовсе не превышает 25 долларов. Это еще один вид активного использования безналичного расчета.

Использование безналичных форм расчетов выгодно для государства в целом. Во-первых – печать денег обходится дорого. К примеру, в РФ на эмиссию денег уходит в среднем 1,1% от ВВП, по данным Сбербанка. Но это не только сама печать, но и хранение, транспортировка, борьба с фальшивомонетчиками.

Во-вторых, в России идет сильнейшее развитие теневой экономики. Безусловно, на это повлияли и налоговая политика государства, и бюрократическое засилье, тем не менее, наличность сыграла в этом деле не последнюю роль. Едва ли можно представить себе подпольный рынок оружия и наркотиков, где оплата идет карточкой. По данным Всемирного Банка, более 40% ВВП производится вне закона, или «в серую». По данным Министерства Финансов, эта цифра составляет 30%. Предлагается на законодательном уровне внедрить безналичную форму оплаты крупных покупок россиянами.

Пластиковая карта – это один из широко используемых инструментов безналичных расчетов, доступных для потребителя. В некоторых странах существует определенная ценовая граница, сверх которой нужно расплачиваться только с помощью пластиковой карты. Это один из шагов на пути к безналичному обращению, с подобным предложением выступило и российское Министерство Экономического развития. Приведена статистика среди развитых и развивающихся стран по использованию наличности как средства оплаты по отношению к общему денежному обороту страны (предоставлено Банком России): Республика Корея – 2,5%, Китай – 6%; Мексика – 10%, США – 1%, Индия – 21%, Российская Федерация – 25,1%.

Помимо экономической стабильности, можно выделить такой фактор, влияющий на использовании наличности, как инфляция: чем она выше, тем больше на руках населения денег, и чем ниже, тем чаще они обращаются в банки для создания депозитов. В нынешнее время, ни предприниматели, ни обыва-

тели не уверены в завтрашнем дне, и поэтому чаще оставляют деньги у себя, нежели для вложений или инвестирования. Это результат финансового кризиса 2008 года, а также внутренние проблемы, такие как отсутствие цели государства на активное развитие. Однако эти психологические факторы подлежат отдельному исследованию.

Отдельно можно отметить так называемые «предоплаченные карты» – карты, которые оформляются без комиссии без привязки к банковскому счету. Такая карта может стать средством планирования бюджета, потому что она не позволяет тратить больше, чем имеется на этой карте, тем самым являясь средством экономии.

Однако для России подобные способы оплаты могут показаться неосуществимыми. Даже на примере пластиковых карт в России недостаточно банкоматов, принимающих карты. Для сравнения: Германия, Франция – 1 пункт приема на 50 человек в среднем. Конечно же, сохраняется финансовая нестабильность, ожидание скорейшего повышения цен сковывает возможности населения. Развитие коррупции – также очень острая проблема, решения которой – в изменении менталитета российского гражданина, что на практике фактически невозможно. Создание прочной нормативно-правовой базы для осуществления безналичных расчетов направит страну в нужное русло. Конечно, не все так идеально в мире безналичных расчетов: с появлением этой системы, возникнут так называемые «безналичные» мошенничества. Роль государства – направить свои усилия на поддержания порядка в сфере денежного обращения России для достижения финансовой стабильности и достойной жизни каждого гражданина.

Шкут О.С.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

Функції фондового ринку багато в чому реалізуються його професійними учасниками – фінансовими посередниками, які перерозподіляють ризики між різними типами інвесторів, підвищують ліквідність ринку та інвестицій шляхом портфельного управління активами, суттєво зменшують трансакційні витрати основних учасників і ін. Втім, на жаль, і нині актуальними залишаються харак-

терні особливості діяльності фінансових посередників на фондовому ринку та формування ознак та параметрів їх ефективного функціонування.

Вивченню проблематики функціонування фондового ринку, формування інфраструктури і діяльності з його регулювання у вітчизняній літературі присвячені дослідження багатьох фахівців. Серед них вітчизняні вчені: О. Барановський, С. Бірюк, С. Богачов, М. Бурмака, С. Глущенко, А. Головка, О. Мозговий, С. Москвін, О. Поважний, Г. Терещенко, А. Федоренко, С. Хорунжий, В. Ходаківська, В. Шелудько та інші.

У вітчизняній науковій літературі глибоко досліджені такі сегменти фондового ринку та відповідні фінансові посередники, як банківський та страховий ринки, система недержавного пенсійного забезпечення, інститути спільного інвестування, небанківські кредитні установи (кредитні спілки тощо), бюро кредитних історій, фондовий ринок. Значна увага приділяється аналізу системи державного регулювання фінансового ринку та його окремих сегментів. Слід відзначити також дослідження впливу глобалізації та останньої світової фінансової кризи на динаміку фінансового ринку, взаємодії фінансового та реального секторів економіки, інноваційного потенціалу фінансових інститутів, стійкості фінансових ринків.

Ступінь розвитку фінансового ринку характеризується кількістю фінансових посередників і різноманітністю фінансових інструментів. Станом на 31.01.2012 кількість ліцензій, які видано НКЦПФР професійним учасникам фондового ринку на провадження професійної діяльності, становила 1 678, в тому числі: 732 ліцензій на провадження діяльності з торгівлі цінними паперами; 387 ліцензій на провадження депозитарної діяльності зберігачів цінних паперів; 186 ліцензії на провадження діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів; 359 ліцензій на провадження діяльності з управління активами інвестиційних інвесторів; 10 ліцензій на провадження діяльності з організації торгівлі на ринку цінних паперів; 2 ліцензії на провадження розрахунково-клірингової діяльності; 2 ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарію цінних паперів. Кількість професійних учасників фондового ринку з урахуванням суміщення декількох видів професійної діяльності становила 1 250.

З початку реєстрації за станом на 31.01.2012 р. кількість зареєстрованих корпоративних та пайових інвестиційних фондів становила 1 748, з них: 284 – корпоративних інвестиційних фондів, 1 464 – пайових інвестиційних фондів.

На сьогодні в Україні створення фінансових інститутів-учасників фінансо-

вого ринку відбувається досить нерівномірно, що призводить до відсутності можливості їх ефективного функціонування і відсутності довіри з боку власників заощаджень.

Таблиця 1. Динаміка активів інституційних інвесторів на фондовому ринку України, млн. грн.

Інституційні інвестори	1-й кв. 2011	2-й кв. 2011	3-й кв. 2011	4-й кв. 2011
Банки	874964,7	885255,7	917497,5	942083,9
Страховики	41312,1	43166,2	43917,2	45234,6
Інститути спільного інвестування	7189,2	7027,8	8837,5	8890,4
відкриті	304,7	248,8	243,4	286,1
інтервальні	298,3	268,4	237,7	252,5
закриті	6586,2	6510,5	8356,4	8351,8
Недержавні пенсійні фонди	939,4	984,6	1057,3	1144,3

За результатами аналізу діяльності інституційних посередників на фондовому ринку України можна дійти висновку, що по кожній з виділених груп інвесторів спостерігається тенденція до зростання активів, поряд із значним домінуванням банківського сектору. Так, станом на кінець 2011 року активи банків склали 942,08 млрд. грн., що становить 94,45% від загальної суми по вказаних чотирьох групах інвесторів. Тобто, фондовий ринок України є банкоцентричним.

Найбільш актуальними проблемами ринку цінних паперів є наступні:

- інституційні проблеми (розпорошеність структури професійних учасників ринку; ризики раптового виведення іноземних капіталів та ін.);
- інфраструктурні проблеми (невідповідність розвитку біржової торгівлі в Україні сучасним вимогам ринку; низька питома вага торгівлі цінними паперами на організаційно оформлених ринках; розпорошеність депозитарної системи України і та ін.);
- проблеми фінансових інструментів (нестача привабливих фінансових інструментів та досить вузький асортимент фінансових послуг; відсутність ринку деривативів тощо);
- проблеми ринку інвестиційних послуг (відсутність інвестиційних компаній і їх різновидів у відповідності до європейського законодавства; викривлення змісту венчурного інвестування та ін.);
- проблеми державного регулювання та нагляду (суперечливість і неповнота сформованого правового середовища; множинність органів системи регулювання; невідповідність діяльності вітчизняних фінансових установ міжнародним стандартам, правилам та процедурам).

Основними цілями модернізації фондового ринку пропонується вважати досягнення стійкості, відкритості та конкурентоспроможності. Для цього запропоновано здійснити такі заходи:

- 1) проаналізувати причини і наслідки світової фінансової кризи, зокрема, щодо ефективності існуючої системи державного регулювання;
- 2) створити сприятливі передумови для підвищення платоспроможного попиту на українські цінні папери;
- 3) забезпечити необхідні організаційно-правові умови для ефективної діяльності незалежних рейтингових агентств;
- 4) завершити побудову розвиненої та прозорої централізованої депозитарної системи;
- 5) створити законодавчі умови для появи центрального депозитарію та розбудови центральної розрахунково-клірингової палати;
- 6) підвищити рівень концентрації торгівлі на організованому ринку цінних паперів;
- 7) впровадити сучасні стандарти торгівлі цінними паперами та строковими контрактами;
- 8) інституційно зміцнити організований ринок цінних паперів України шляхом розвитку об'єктів його інфраструктури;
- 9) впровадити єдині стандарти діяльності на фондових біржах;
- 10) створити та запровадити систему державного моніторингу та контролю за додержанням вимог законодавства при здійсненні операцій з торгівлі цінними паперами на фондових біржах у режимі реального часу;
- 11) підвищити капіталізацію та ліквідність ринків емісійних цінних паперів;
- 12) забезпечити організацію розміщення та обігу державних цінних паперів і облігацій місцевих позик, а також заохочувати обіг емісійних боргових та іпотечних цінних паперів на фондових біржах;
- 13) запровадити зручні та маловитратні механізми доступу фізичних осіб на ринки державних цінних паперів;
- 14) удосконалити порядок формування іпотечного покриття та діяльності управителя іпотечним покриттям з метою стимулювання розвитку ринку іпотечних облігацій;
- 15) віднести діяльність з надання консультаційних послуг щодо цінних паперів до професійної діяльності з торгівлі цінними паперами;
- 16) унеможливити маніпулювання цінами на фінансові інструменти та незаконне використання інсайдерської інформації;

17) забезпечити ефективну систему захисту інтересів інвесторів шляхом підвищення інформаційної прозорості ринку та запровадження компенсаційних механізмів відповідно до вимог законодавства ЄС;

18) створити законодавчі передумови для переходу виключно до електронної форми існування іменних цінних паперів та до єдиної системи депозитарного обліку прав власності на цінні папери;

19) створити правові та організаційні умови для випуску та обігу українських депозитарних розписок на цінні папери іноземних емітентів.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

К.е.н. Кривоконь О.С., Ходацька І.С.

Вінницький національний аграрний університет, Україна

СТАН РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ

Сучасний стан та функціонування аграрного виробництва є важливою передумовою належного розвитку ринкової економіки України. Ринкові перетворення в економіці країни зумовили формування багатоукладної системи господарювання. Аграрний сектор та економіка країни в цілому можуть нормально розвиватись лише за умови існування великої різноманітності організаційно-правових форм господарювання.

У процесі розвитку ринкового середовища країни в аграрному секторі значно збільшилась кількість агроформувань різних форм господарювання. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин у сільському господарстві основу малого й середнього підприємництва становлять саме фермерські господарства, які є однією з ефективних форм господарювання та забезпечують раціональне використання матеріальних, трудових ресурсів, поповнення обсягу та асортименту сільськогосподарської продукції, мають малий обсяг витрат та високу оборотність капіталу, а також є надійним засобом забезпечення соціально-політичної стабільності країни.

Метою наукового дослідження є вивчення стану розвитку фермерських господарств та їх функціонування на основі дослідження господарств Вінницького регіону.

Питання становлення та розвитку фермерських господарств, а також їх місце в аграрному секторі економіки країни досліджували у своїх працях В.П. Горьовий, М.Ф. Огійчук, С.П. Азізов, П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко, С.В. Скрипник, Л.О. Мармуль, В.В. Липчук, Л.Ю. Мельник, П.М. Макаренко, П.С. Березівський та ін.

Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для господарювання, відповідно до Закону України “Про фермерське господарство”.

За останні 5 років в Україні було зареєстровано понад 43 тисячі фермерських господарств. Основою для підвищення їх функціонування має бути забезпечення достатнього рівня концентрації виробництва, що забезпечує максимальну прибутковість. Як показує вітчизняний досвід малі господарства мають найбільший ризик банкрутства, а переважна більшість із них є низькорентабельними. Невеликі розміри фермерських господарств стримують вчасне запровадження прогресивних технологій [6, с. 61].

Розподіл фермерських господарств за розмірами сільськогосподарських угідь показав, що переважна їх більшість мають невеликі розміри, а саме від 20 до 50 га. Дослідженнями встановлено, що найменший рівень рентабельності протягом вказаного періоду мали фермерські господарства з розмірами до 50 га. У господарствах з розмірами від 50 до 100 га цей показник був більшим в 2,5 рази і становив близько 18%. Найвищий рівень рентабельності мали господарства з розмірами більше 1000 га, а рівень рентабельності господарської діяльності становив більше 30 відсотків [5, с. 149].

Станом на 1 січня 2011 року у Вінницькій області зареєстровано 1670 фермерських господарств, що порівняно з 2000 роком збільшились у 2,0 рази. А з урахуванням членів сімей і найманих працівників з фермерством пов'язали свою долю багато осіб. Таким чином, в аграрному секторі області утворюється соціальний прошарок, який формує нові економічні, організаційні і морально-етичні принципи взаємовідносин між мешканцями села. В користуванні фермерських господарств області на 1 січня 2011 року знаходилось 214,1 тис. га. сільськогосподарських угідь, в тому числі 209,6 тис. га ріллі, що більше проти 2000 року, відповідно в 9,3 та в 9,7 рази. Значного росту земельні ділянки фермерів зазнали з 2005 року, коли з'явилась можливість брати в оренду земельні паї. На сьогодні більше половини (69,4%) сільськогосподарських угідь, які знаходяться у користуванні фермерів, взяті ними в оренду.

Розглянемо зміну кількості фермерських господарств у Вінницькій області у вигляді графіку на рис. 1.

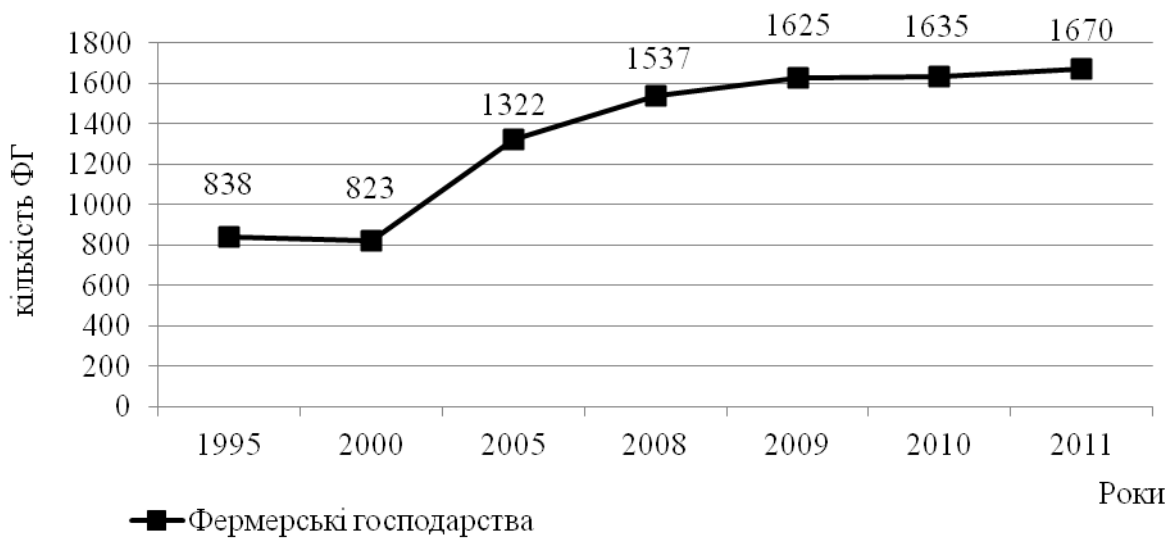

Рис 1. Кількість фермерських господарств у Вінницькій області
(за даними статистичного збірника “Фермерські господарства Вінниччини у 2010 році”)

Аналізуючи кількість фермерських господарств області за допомогою графіка на рис. 1, ми можемо спостерігати, що досить таки зросла кількість фермерських господарств у 2005 році порівняно з 1995–2000 рр. Протягом 2008–2011 рр. кількість фермерських господарств у Вінницькій області змінювалась незначним чином. Але, як бачимо, з кожним роком чисельність фермерських господарств області поступово зростає, що свідчить про популярність даної форми господарювання та розвиток фермерства на Вінниччині.

Групування фермерських господарств Вінницької області по площі землекористування показує, що найбільша їх кількість – 34,3%, мають у своєму розпорядженні земельні угіддя розміром 20–50 га, друга по чисельності група фермерських господарств (17,5%) мають у використанні від 10 до 20 га земельних угідь. І тільки 10 фермерських господарств області (0,7%) володіють земельними ділянками розміром від 1500 до 2000 га. Це, як правило, реформовані господарства, які зберегли колективні форми організації праці і виробництва.

Розглянемо площу сільськогосподарських угідь та площу ріллі у користуванні фермерських господарств Вінницької області на рис. 2.

Згідно рис. 2 можна прослідкувати значне збільшення площі сільськогосподарських угідь у фермерських господарствах Вінницької області у 2005 році порівняно з 1996–2000 рр. Це пов’язано із збільшенням чисельності господарств. Протягом 2008–2011 рр. розміри площі сільськогосподарських угідь у фермерських господарствах зазнавали незначних змін.

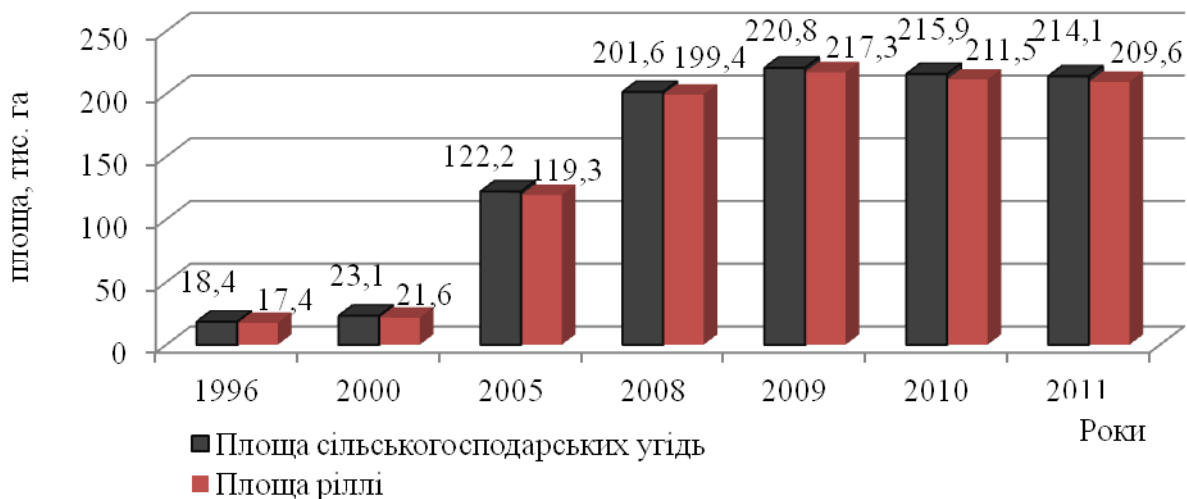

Рис. 2. Площа сільськогосподарських угідь та ріллі фермерських господарств Вінницької області у динаміці

У 2011 році порівняно з 2000 роком площа ріллі фермерських господарств області збільшилась на 188 тис. га., а порівняно з 2005 роком – на 90,3 тис. га. Порівняно з 2009 роком у 2010–2011 рр. площа ріллі фермерських господарств області трішки зменшилась.

Фермерські господарства переважно займаються виробництвом продукції рослинництва, її питома вага складає близько 90%. Слід відмітити, що частка фермерських господарств України у виробництві озимої пшениці по країні складає близько 13%, гречки – 22%, ріпаку – 16%. Зокрема, фермерські господарства Вінницької області займаються виробництвом продукції рослинництва, частка тваринництва є незначною.

У 2010 році фермерськими господарствами області було засіяно 199,6 тис. га, в тому числі зерновими та зернобобовими культурами – 127,8 тис. га, що менше з попереднім періодом на 0,8%, цукровими буряками – 5,0 тис. га, кукурудзою на зерно – 18,5 тис. га та соняшником – 30,0 тис. га.

Виробництво продукції тваринництва у фермерських господарствах регіону не отримало належного розвитку, оскільки воно є менш прибутковим та рентабельним, вимагає вищих витрат та має великий термін обороту капіталу. Хоча, з кожним роком галузь тваринництва набуває все більшого розвитку. Особливо швидкими темпами відбувається розвиток свинарства, оскільки період окупності інвестицій в цій галузі є коротшим, ніж в скотарстві, що є однією з причин негативних тенденцій в цій галузі [4, с. 184].

На початок 2011 року в фермерських господарствах Вінницької області нараховувалось 8,6 тис. голів ВРХ, що на 30,6% менше порівняно з 2005 роком,

у тому числі корів – 2,6 тис. голів, птиці – 7,1 тис. голів, свиней – 23,0 тис. голів, овець і кіз – 1,3 тис. голів. Серед регіонів України, Вінницька область по поголів'ю ВРХ та свиней займає 3 та 2 місця відповідно.

Основними причинами гальмування розвитку фермерства в області є: слабка матеріально-технічна база більшості фермерських господарств через незначну фінансову підтримку та недостатнє кредитне забезпечення; відсутність потрібного стартового капіталу у бажаючих стати фермерами; дисбаланс у паритеті цін на сільськогосподарську продукцію, продукцію рослинництва і тваринництва; низький рівень організації кооперування фермерів, створення асоціацій; недосконалість земельних відносин [3, с. 20].

Фермерські господарства можуть бути конкурентоздатними у разі спеціалізації з урахуванням природно-кліматичного потенціалу, стану матеріально-технічної бази, кадрової забезпеченості, кон'юнктури ринку. Ефективність виробництва у спеціалізованих господарствах значно вища порівняно із неспеціалізованими. Для підвищення конкурентоздатності їм доцільно займатися менш капіталоемними галузями виробництва [6, с. 61].

Актуальною є державна підтримка фермерських господарств через відшкодування вартості розробки проектів відведення земельних ділянок для введення господарства в приватну власність та оренду; часткову компенсацію витрат придбання першого трактора, вантажного автомобіля, комбайна; будівництво тваринницьких приміщень; одноразову допомогу молодим сім'ям при створенні фермерського господарства у праце недостатніх селах. Система державної підтримки повинна включати: гарантовані державою закупівельні ціни на основні види сільськогосподарської продукції, дотації, спрямовані на пріоритетний розвиток галузевої структури фермерських господарств [7, с. 5].

На розвиток фермерських господарств області у 2010 році була надана державна підтримка за рахунок бюджетних дотацій 6433,0 тис. грн., а також отримано коштів за рахунок податку на додану вартість 13338,1 тис. грн.

Забезпечення стабільного розвитку фермерських господарств дасть можливість збільшити кількість земель в обробітку, а також сприятиме підвищенню ефективності їх роботи в сучасних ринкових умовах.

Висновки. Забезпечення належного функціонування та ефективної діяльності фермерських господарств є однією із складових підвищення конкурентоспроможності підприємств та забезпечення подальшого стабільного розвитку аграрного сектору країни.

Розвиток фермерських господарств повинен здійснюватись у напрямку створення великотоварних підприємств, що забезпечить наявність більшої кількості великих господарств, які є більш ефективними та рентабельними. Значний вплив на подальший розвиток фермерських господарств, як досліджуваного регіону, так і країни в цілому, має стан тваринницької галузі та тенденції її розвитку в майбутньому.

Для підвищення ефективності діяльності фермерських господарств потрібне повне забезпечення матеріально-технічною базою з врахуванням специфіки діяльності господарств та створення пільгових умов кредитування на придбання сільськогосподарської техніки.

Одним із шляхів ефективного використання наявних ресурсів фермерських господарств є кооперація. Розвиток кооперативних відносин у фермерському секторі передбачає: залучення фермерів і приватних землевласників до членства в існуючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах; створення нових сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і активізація фермерів у роботі кредитних спілок.

За проведеними дослідженнями діяльності фермерських господарств Вінницького регіону можемо спостерігати, що за останнє десятиріччя значно покращився розвиток цих агроформувань. Очевидно, що при подальшій державній підтримці фермерство стане однією з провідних форм господарювання на селі.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про фермерське господарство” від 19.06.2003 № 973-IV.
2. Статистичний збірник “Фермерські господарства Вінниччини у 2010 році” / за ред. В.І. Погорельської. – Вінниця, 2010. – 94 с.
3. Багорка М.О. Маркетингове забезпечення функціонування фермерських господарств / М.О. Багорка, І.А. Білоткач // Агросвіт. – 2010. – № 21. – С. 18–23.
4. Любар Р.П. Функціонування фермерських господарств в Україні / Любар Р.П. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – № 146. – С. 181–186.
5. Мельник Л.Ю. Структура фермерства України за розмірами господарств / Л.Ю. Мельник, В.О. Олексюк // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2010. – № 1. – С. 147–151.
6. Олішевська А.М. Удосконалення економічного середовища і забезпечення ефективного продажу виробленої продукції фермерських господарств / А.М. Олішевська // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 9. – С. 60–64.
7. Ушкаренко Ю.В. Підвищення ефективності діяльності фермерських господарств на основі кооперації / Ю.В. Ушкаренко // Агросвіт. – 2011. – № 13–14. – С. 2–6.

Обухова О.М., Журба Т.С.

Інститут підприємництва «Стратегія», м. Жовті Води, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ

Прибуток підприємств є одним з провідних джерел наповнення бюджету країни. Досить важливим етапом ефективного ведення господарської діяльності є знання всіх тонкощів оподаткування та прибуткового законодавства, так як податок на прибуток підприємств є інструментом податкового регулювання, за допомогою якого здійснюється стимулювання підприємницького сектору економіки.

Податок – це встановлений вищим органом державної законодавчої влади обов'язковий платіж, що сплачується юридичними та фізичними особами до бюджету відповідного рівня або до державного цільового фонду в розмірах і строках, що визначаються законами про оподаткування.

Відповідно до П(С)БО 17 «Податок на прибуток» всі податкові різниці, які виникають між бухгалтерським та податковим обліком, діляться на постійні та тимчасові [1].

Постійні податкові різниці – різниці в оцінці активів і зобов'язань, що виникають в звітному періоді, не впливають на податок на прибуток в майбутніх періодах і не анулюються в подальших звітних періодах. Тимчасові податкові різниці – різниці в оцінці активів і зобов'язань, що виникають в звітному періоді, впливають на податок на прибуток в майбутніх періодах і анулюються в подальших звітних періодах [2].

До складу тимчасових відносяться різниці, що виникають як наслідок:

- 1) невідповідності оцінки зобов'язань, забезпечень;
- 2) невідповідності оцінки активів, витрат майбутніх періодів;
- 3) невідповідності критеріїв визнання і оцінки доходів (зокрема, доходів від операцій з цінними паперами, доходів від безоплатно отриманих необоротних матеріальних активів і так далі);
- 4) невідповідності критеріїв визнання і оцінки витрат (зокрема, витрат на придбання товарів (робіт, послуг), витрат по операціях з цінними паперами), невідповідності при використанні різних методів нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів.

Тимчасові податкові різниці бувають двох видів:

– тимчасові податкові різниці, що підлягають вирахуванню – це тимчасова різниця яка приводить до зменшення податкового прибутку (збільшенню податкового збитку) в майбутніх періодах,

– тимчасові податкові різниці, що підлягають оподаткуванню – включається в податковий прибуток (збиток) в майбутніх періодах.

Тимчасові різниці на підприємстві можуть виникнути при нарахуванні резервів на виплату відпускних, при проведенні переоцінки основних засобів, при нарахуванні амортизації за різними методами в податковому і бухгалтерському обліку, при наявності довгострокових зобов'язань по облігаціях з преміями тощо [2].

За відсутності тимчасових різниць виходить, що витрати з податку на прибуток повинні дорівнювати поточному податку на прибуток, тобто обліковий прибуток прирівнюється до податкового, що не відповідає дійсності.

Крім тимчасових різниць, існують і постійні різниці, які, у свою чергу, відіграють не менш важливу роль під час формування облікового та податкового прибутку.

Однією з основних проблем податку на прибуток є стимулювання розвитку економіки країни, що в свою чергу можливо через впровадження ставки податку на прибуток та введення пільг на деякі види діяльності.

Суттєвою перевагою Податкового кодексу є зниження ставок податку на прибуток юридичних осіб. Але, нажаль, це не стало основним критерієм стимулювання розвитку країни.

Поступового зменшення ставки податку на прибуток відбулося ще з 1 квітня 2011 р. (ставка податку на прибуток становить 23%, з 1 січня 2012 р. – 21%, з 1 січня 2013 р. – 19%, з січня 2014 р. – 16%) [3]. Вводиться нульова ставка майже на п'ять років – з 1 квітня 2011 р. по 1 січня 2016 р. Вона поширюватиметься на підприємства, створені після 1 квітня 2011 р. за винятком тих, які виникнуть шляхом реорганізації, приватизації, корпоратизації. Діючі підприємства, щорічний обсяг доходів яких за останні три роки не перевищував 3 млн. грн., а кількість працівників – 20 осіб, теж можуть скористатись нульовою ставкою оподаткування. Ця ж умова поширюватиметься на колишніх платників єдиного податку, якщо обсяг їхньої виручки останнього року був не більшим 1 млн. грн., а кількість співробітників – менше 50 осіб.

Отже, можна сказати, що мало уваги приділяється наданню пільг малорозвиненим галузям економіки. Для України дуже важливим на сьогодні є вдосконалення податку на прибуток підприємства, який має бути необхідністю забезпечення достатніх державних надходжень [4]. Першочерговим кроком до вдосконалення функціонування податку на прибуток підприємства є прийняття Податкового кодексу, що здійснив би реформування системи оподаткування

прибутку підприємств фінансового сектора економіки та забезпечив поширення дії загальної системи оподаткування прибутку на всіх суб'єктів господарювання. Це в свою чергу забезпечить стимулювання оновлення виробничого потенціалу підприємств, наблизить оподатковуваний прибуток до його економічно визначеної величини та збільшить роль регулюючої функції податку на прибуток [5].

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" від 23.05.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Про затвердження Положення бухгалтерського обліку "Податкові різниці" від 21 лютого 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
4. Онисько С.М. Податкова система: підручник / С.М. Онисько, І.М. Тофан, О.В. Грицина. – Львів: Магнолія плюс, 2004.
5. Федоров В.М. Податкова система України: підручник / В.М. Федоров, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко. – К., 2000.

Портна К.Л., Журба Т.С.

Інститут підприємництва «Стратегія», м. Жовті Води, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Система бухгалтерського обліку призначена для спостереження, вимірювання, реєстрацію фактів господарською діяльністю. Господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів, а також з метою одержання прибутку. Для забезпечення користувачів інформацією про господарську діяльність слід безперервно вести бухгалтерський облік із дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Традиційно бухгалтерський облік – інформаційна система, яка формується на макрорівні. Але така система не є автономною, вона – складова частина системи менеджменту й виконує сервісну функцію управління. Тому першочерговим завданням науки та практики є створення такої моделі бухгалтерського обліку, яка б реально відображала господарську й фінансову діяльність підприємств України на сучасному етапі розвитку економіки.

Вагомий внесок у процесі дослідження сучасного стану й тенденцій розвитку бухгалтерського обліку в Україні внесли такі авторитетні вітчизняні учені, як М. Т. Білуха, В. І. Валуєв, З. В. Гуцайлюк, З. В. Задорожний, Я. Д. Крупка, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, В. О. Шевчук, С. І. Шкарабан та ін.

Мета статті – аналіз сучасного стану інформаційної системи адаптації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, виділення ролі обліку в загальній системі управління, посилення ролі бухгалтера в управлінні виробництвом.

Бухгалтерський облік як система – це сукупність елементів певної форми та змісту, які взаємно пов’язані між собою й об’єднані регулярною взаємодією.

Можна виділити такі елементи системи бухгалтерського обліку: носії інформації у вигляді документів, рахунки, подвійний запис, оцінювання господарських фактів, калькуляція, інвентаризація, бухгалтерський баланс, звітність, реєстри, форми обліку, спосіб обробки інформації.

Перехід України до ринкових умов господарювання й інтеграція її до світової економіки потребували реформування національної облікової системи відповідно до міжнародних стандартів. Тому сучасний стан бухгалтерського обліку характеризується проведенням облікової реформи.

Успішна інтеграція України в загальноєвропейській та світовий ринки неможлива без використання міжнародних стандартів, зрозумілих для іноземних партнерів.

Міжнародний бухгалтерський облік, на відміну від вітчизняного, протягом багатьох років обслуговує іншу господарську систему, зокрема ринкову. А в ринковій економіці діяльність підприємств спрямована на отримання прибутку та збагачення власників підприємств, тому і ведення бухгалтерського обліку здійснюється насамперед в інтересах власників підприємств.

Упродовж 1999–2008 років відбулися суттєві зміни в системі бухгалтерського обліку в Україні щодо її гармонізації з міжнародними стандартами. Проте застосування міжнародних стандартів фінансової звітності не є метою реформування бухгалтерського обліку, а, скоріше, інструментом забезпечення потреб користувачів у якісній інформації, що дає правдиву картину фінансового стану й результатів діяльності суб’єкта господарювання.

Однак реформа бухгалтерського обліку не супроводжується адекватними змінами в інших сферах, зокрема у статистиці, оподаткуванні, системі права. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна охарактеризувати як симбіоз:

- 1) адміністративних та ринкових концепцій;
- 2) національних і міжнародних стандартів;
- 3) юридичної й економічної моделі.

Упровадження в Україні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку дає змогу отримати сприятливе економічне середовище насамперед для інвесторів, менеджерів, керівників компаній.

Виділимо суттєві моменти, які не вдалося поки вирішити під час реформи облікової діяльності в Україні:

1) недостатньо значною є роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємствами;

2) наукова тематика досліджень з обліку обмежується майже дослівним перекладом відповідних закордонних стандартів та концепцій;

3) вітчизняний облік ще не досяг рівня інших країн;

4) недостатньо застосовується економічний аналіз у практичній роботі бухгалтерів;

5) підготовка українських бухгалтерів не завжди відповідає сучасним вимогам практики.

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробили такі висновки:

1. Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є:

– перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку;

– диференціація вимог до фінансової звітності;

– відмова від уніфікації обліку та звітності;

– безперервна професійна освіта;

– активна позиція бухгалтерської спільноти;

– формування сучасної парадигми обліку та звітності.

2. Перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку означає перехід до вивчення сучасних теорій. Це вимагає перегляду таких категорій, як предмет й метод бухгалтерського обліку. Предмет будь-якої науки або діяльності невпинно змінюється. Тому уявлення, які були доречними або слухними вчора, уже сьогодні можуть стати неактуальними. Це ж стосується й методів обліку, які в умовах сучасних інформаційних технологій стають різноманітнішими та ефективнішими.

3. У сучасних умовах бухгалтер є виробником дуже важливого продукту – звітної інформації (податкової, фінансової, статистичної, управлінської). У цього продукту є чимало споживачів (власники, інвестори, кредитори, аналітики, податкові органи, менеджери, співробітники тощо), котрі, як і належить споживачам, зацікавлені в його високій якості. Висока якість, у свою чергу, вимагає високої кваліфікації виробника та використання сучасної технології.

К.е.н. Проданчук М.А.

*Буковинський державний фінансово-економічний університету,
м. Чернівці, Україна*

МЕТОД “ДИРЕКТ-КОСТ” ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ

Під методом «директ-костінг» (direct costing) розуміють “управлінням собівартістю”, “управлінням витратами”, підкреслюючи єдність обліку з аналізом і прийняттям управлінських рішень. В Австрії та Німеччині, його називають “облік суми покриття” та “облік часткових затрат”, у Франції “маржинальна бухгалтерія”, у Великобританії – облік маржинальних затрат – “маржинал-кост” (marginal-costing), маржинальним обліком (La Comptabilite).

Вагомий внесок в розвиток ідей директ-костингу внесли як зарубіжні так і вітчизняні вчені як Ф.Ф. Бутинець, М.А. Вахрушина, С.Ф. Голов, Г. Гесс, К. Друрі, Т.Є. Кліпштейн, Дж. Кларк, В. Кільгер, М. Кнопель, В.Б. Івашкевич, Л.В. Нападовська, С.А. Ніколаєва, Дж. Фостер, О. Шмаленбах, Чарльз Ч.Т. Хорнгрен.

Вперше запропонував метод «директ-костінг» в 1936 році американський вчений Джонатан Гарріс. Основні ідеї цієї системи полягали в тому, що до складу собівартості необхідно включати тільки прямі витрати і були вперше опубліковані того ж року в бюлетені Національної асоціації промислового обліку.

Подальший свій розвиток дана система дістала в США в період великої депресії, коли підприємства зазнали проблем, пов’язаних зі реалізацією продукції. До цього періоду підприємства визначали собівартість готової продукції в повному обсязі, що призводило до заниження прибутку. У 1953 році цей метод у США дістав практичне впровадження. Пізніше він поширився у Великобританії, Франції, а потім дана система трансформувалася в більш «лояльну», де в собівартість продукції включали змінну частину непрямих витрат.

Вченими Дж. Х. Уільямсом, В. Раутенштраухом та Ч.М. Кнопелем протягом 30-х років ХХ ст. продовжуються дослідження удосконалення директ-костингу. Основним результатом їхньої спільної праці стало розроблення графіків бюджету та критичного обсягу виробництва, де чітко спостерігається взаємозв'язок між показниками обсягу виробництва, собівартістю продукції та прибутком. До середини 60-х років цей метод завоював міцні позиції в обліку і головним стало отримання розрахунків у визначенні критичної точки обсягу виробництва. З цього питання у Німеччині були опубліковані роботи Г.Г. Плаута, що стало основою

появи інтегрованої системи, яка об'єднала в собі ідею планових витрат з ідеєю обліку граничних витрат – «стандартний директ-кост».

Серед вчених немає єдиної думки щодо доцільності застосування методу «директ-костингу» в Україні або в інших країнах з ринковою економікою, позиції коливаються від повної відмови до беззастережного схвалення цього методу. Вони перераховують як його недоліки, так і переваги і зазначають, що калькуляція продукції за цією системою відображає інформацію у внутрішній звітності, яка може слугувати для оцінки роботи управлінського персоналу (табл. 1).

Таблиця 1. Переваги і недоліки методу «Директ-костинг»

Автор	Переваги, недоліки
Переваги	
С.А. Стуков	“... визначення собівартості продукції лише змінними витратами дозволяє спростити нормування, планування, облік і контроль різко зменшеного числа статей затрат: собівартість стає “більш оглядовою”, а окремі витрати – краще контрольовані” [2]
О.Ф. Вербило	Застосовується в управлінському обліку для оперативного прогнозування, здійснення контролю, економічного аналізу і прийняття управлінських рішень щодо подальшого планування діяльності [3]
Колін Друрі	«Калькуляція собівартості по змінних витратах забезпечує більш корисну для прийняття рішень інформацію, ... рятує прибуток від впливу змін запасів... дає змогу уникнути капіталізації постійних накладних витрат у неліквідних запасах» [4]
І.В. Яцкевич	Спрощення і точність обчислення собівартості послуг (продукції, робіт); відсутність складних розрахунків при розподілі постійних витрат [5]
В. Ластовецький	Директ-кост дає змогу сконцентрувати увагу на зміні маржинального доходу як по підприємству в цілому, так і по окремих виробках, виявляти види виробів з більшою рентабельністю, щоб перейти в основному на їх випуск, оскільки різниця між продажною ціною і сумою змінних витрат не затушовується в результаті списання постійних витрат на собівартість конкретних виробів. Система забезпечує можливість швидко переорієнтувати виробництво у відповідь на змінні умови ринку [6]
Р.А. Алборов	Можливість визначення порога рентабельності, запасу міцності підприємства та нижньої межі ціни послуг (продукції, робіт) або замовлення [7]
Недоліки	
І.В. Яцкевич	При використанні демпінгу виникає небезпека, де маса постійних витрат не зможе бути покрита маржинальним доходом, тобто підприємство потрапляє в зону збитковості; на практиці виникають труднощі при розподілі витрат на постійні й змінні [8]
Т.С. Пічугіна	«Директ-костинг» створює тенденцію для того, щоб ігнорувати необхідність відтворення постійних витрат через ціну виробу [9]
Г. Зейхт	Нетто-прибуток на штуку представляє собою розрахункову функцію, яка веде до фальшивої інформації і звідси – до прийняття адміністративних неправильних рішень. Дані про нетто-прибуток не можуть бути застосовані для управління підприємством, коли виробничі потужності перевантажені або недовантажені [10]

Враховуючи вищезазначені переваги та недоліки дадуть можливість підприємству самостійно обирати ті чи інші методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, які найбільш повно задовольняють інформацією систему управління підприємством. Використання системи «директ-костинг» сприятиме оперативному аналізувати взаємозв'язок між обсягом виробництва продукції, витратами і доходами отриманих від їх реалізації, та прогнозувати собівартість або окремі види витрат.

На наше переконання непотрібно ідеалізувати той чи інший підхід до визначення собівартості продукції. Адже ідеальних методів, що задовольняють усі вимоги не існує. Головне – надавати переваги ефективному використанню позитивних сторін, щоб вдало нівелювати негативні. Як свідчить практика, для прийняття управлінських рішень недостатньо інформації про собівартість, визначеної тільки одним методом. Невипадково одним із принципів організації управлінського обліку на Заході є принцип: “Різна собівартість для різних цілей” [11, с. 42].

Тому сьогодні поступово необхідно переноситись з трудомістких розрахунків з розподілення непрямих витрат на прогнозні розрахунки собівартості виробництва продукції. Це сприятиме спростити процеси нормування, планування, обліку витрат, а собівартість стане більш оглядовою, а статті витрат – контрольованими.

Список використаних джерел:

1. Каверина О.Д. Проблемы и перспективы развития управленческого учета / О.Д. Каверина. – Саранск: Мордов. ун-т, 2001. – 156 с.
2. Стуков С.А. Международная стандартизация и гармонизация учета и отчетности / С.А. Стуков, Л.С. Стуков. – М.: Бухгалтерский учет, 2005. – 144 с.
3. Вербило О.Ф. Бухгалтерський облік у менеджменті: зміст та методика навчання: [підручник] / О.Ф. Вербило; за ред. доц., канд. екон. наук О.Ф. Вербило. – Ч. 3: Управлінський облік. – К.: НАУ, 2006. – 328 с. – С. 28.
4. Друри Колин. Введение в производственный и управленческий учет / К. Друри; пер. с англ. – М., 1997. – С. 256–258.
5. Яцкевич І.В. Методи управління витратами в галузі зв'язку / І.В. Яцкевич // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 60–62.
6. Ластовецкий В. Учет затрат по факторам производства и центрам ответственности / В. Ластовецкий. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 310 с.
7. Алборов Р.А. Бухгалтерский управленческий учет (теория и практика) / Р.А. Алборов. – М.: Дело и Сервис, 2005. – 224 с. – С. 70.
8. Яцкевич І.В. Методи управління витратами в галузі зв'язку / І.В. Яцкевич // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 60–62.
9. Пічугіна Т.С. Оцінка систем обліку витрат / Т.С. Пічугіна, Н.І. Гордієнко // Научно-технический сборник. – 2003. – № 52. – С. 124–128.
10. Бухгалтерский учет: учебник / [П.С. Безруких, В.Ф. Палий и др.]; под ред. П.С. Безруких. – М.: Бухгалтерский учет, 1994. – 528 с.
11. Николаева С.А. Особенности учета затрат в условиях рынка: система «директ-костинг»: Теория и практика / С.А. Николаева. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 128 с.

Шафигуллина Л.В.

Институт экономики и финансов Казанского (Приволжского) федерального университета, Российская Федерация

К ПРОБЛЕМАМ ПЕРЕХОДА НА МСФО В РФ

В настоящее время процесс иностранного инвестирования широко распространен и продолжает ускоренно развиваться. Исходя из этого, международное сообщество стремится к унифицированным правилам и нормам, регулирующие международные экономические отношения. Вкладывая свои средства в иностранную компанию, инвестор должен быть уверен в ее надежности и стабильности, и никакой иной документ, помимо финансовой отчетности, не может дать наиболее полную информацию об экономическом состоянии организации. Согласно приказу Минфина №160Н от 25 ноября 2011 года «О введении в действие Международных стандартов финансовой отчетности и Разъяснений Международных стандартов финансовой отчетности на территории Российской Федерации» основной задачей многих российских компаний становится переход на международные стандарты финансовой отчетности (далее МСФО). Данный процесс является непростой задачей. С какими же основными проблемами столкнутся организации при изменении учетных стандартов?

Основные проблемы, связанных с переходом на МСФО, заключаются в основных различиях в основополагающих принципах, теориях и целях. Существует исторически обусловленная разница в конечной цели использования информации в финансовой отчетности. Отчетность, подготовленная согласно МСФО, используется инвесторами, другими организациями. Отчетность, составленная в соответствии с российской системой учета, используется органами государственного управления и статистики.

В основе МСФО лежат 3 концепции: справедливая стоимость, приоритет экономического содержания над правовой формой и прозрачность в отчетности.

Справедливая стоимость – это объективный показатель, дающий пользователю информацию о реально текущем финансовом состоянии компании и результатах ее деятельности. Одним из доказательств ее соблюдения является постоянная корректировка стоимости основных средств в соответствии с инфляцией.

Концепция приоритета экономического содержания над правовой формой означает то, что существующий экономический факт важнее его документального подтверждения. Рассмотрим на примере имеющейся дебиторской задол-

женности безнадежной к взысканию. По международным стандартам для списания данной задолженности в состав прочих расходов не требуется никакой документации. Для списания же ее в российском бухгалтерском учете необходимо выждать срок исковой давности 3 года или объявления компании банкротом.

Концепция прозрачности заключается в наиболее полном представлении информации в финансовой отчетности для внешних пользователей, т.е. указать все важные моменты в деятельности организации. В российской практике данные требования, надлежащие строгому исполнению, отсутствуют. Российские организации не стремятся так явно отражать такого рода информацию в своих отчетах. Это главным образом связано с тем, что отчетность создается для государственных органов и налоговых, а не для инвесторов и финансовых институтов.

МСФО дают возможность группировать активы и обязательства как краткосрочные и долгосрочные, учитывая внутреннюю группировку по степени их ликвидности. В РСБУ это не предусмотрено. Также существуют различия в себестоимости реализованной продукции: МСФО не рассматривают коммерческие и общехозяйственные расходы как расходы на приобретение и производство продукции, следовательно, они не включаются в себестоимость. Однако в российском учете данные расходы могут быть включены в себестоимость, если это предусмотрено в учетной политике. Бартерные операции по обмену товаров и услуг по аналогичной стоимости в международных стандартах не относятся к реализации. В российских стандартах такого рода операции всегда рассматриваются как реализация.

Международные стандарты составляются комитетом в Великобритании. Для внедрения в российский учет необходимо сначала их перевести, затем утвердить законодательством. Возникает зависимость России от решений британского органа, сопровождающаяся временным отставанием утверждения новых требований в национальной экономике от их утверждения Комитетом по МСФО.

Как было сказано выше, в РФ отчетность формируется для государственных органов, налоговых и органов статистики. Однако данная форма отчетности не дает необходимой информации инвесторам и кредитным учреждениям. Иностранные инвесторы побаиваются вступать на российский рынок из-за отсутствия прозрачности в отчетности. Выходом из этой ситуации сойдет быть создание двух форм отчетности: одна для государственных органов, другая для инвесторов. Или же включить в одну форму информацию и для внешних пользователей, и для внутренних регуляторов.

В любом случае составление отчетности по международным стандартам

позволит привлечь иностранный капитал, что приведет к оживлению российской экономики и увеличит поступления в бюджет. Это является важным критерием для государства.

К сожалению, переход на МСФО – достаточно затратная часть бюджета компании, которая состоит из обучения персонала, замена программного обеспечения. Но главное помнить, что эти затраты принесут большие доходы в будущем.

На сегодняшний день немногие компании ведут учет по МСФО и РСБУ параллельно. На практике данный переход весьма сложная процедура со множеством проблем, так как это не просто перевод требований на русский язык, это целый переход на новую систему, отличающийся от десятилетиями устоявшийся российский учет.

Россия сегодня как никогда близка к переходу на МСФО, а вступление в ВТО лишь ускоряет процесс внедрения международных стандартов. Российским компаниям придется преодолеть множество проблем, но будем верить, что эти изменения принесут свои плоды как компаниям, так и государству.

Статистика

Грацианова А.Е.

Томский политехнический университет, Российская Федерация

СИСТЕМЫ УЧЕТА ЗАТРАТ НА КАЧЕСТВО

С 2000 года в рамках разработки системы менеджмента качества ведутся работы по внедрению системы учета затрат на качество. Сегодня организации, сталкивающиеся с постоянно возрастающими требованиями в области качества продукции и услуг, могут соответствовать ожиданиям потребителей лишь в том случае, если их высший менеджмент проводит жесткую и эффективную финансовую политику, нацеленную на достижение определенных финансовых результатов.

Высокое качество снижает затраты, позволяет лучше использовать ресурсы и является дружественным окружающей среде.

Ниже будут рассмотрены различные подходы к оценке расходов, связанных с качеством:

1. Подход Тагути, утверждающего, что всякая изменчивость связана с расточительством, а низкое качество измеряется общими потерями для общества.

2. Модель PAF (Prevention, Appraisal, Failure – Предупреждение – Оценка – Отказы), которая в 1970 г. впервые была опубликована Американским обществом качества под названием: «Quality costs – What?» («Расходы по качеству – что и как?»). Модель PAF используется в основном на производственных предприятиях.

3. Модель стоимости процесса (применяется в организациях, занимающихся предоставлением услуг, но пригодна и для производственных предприятий).

Затраты, связанные с качеством, исходя из западного опыта, обычно составляют от 5% до 25% от торгового оборота компании.

Классификация затрат, связанных с качеством, используемая в модели PAF. Общие затраты на качество по этой модели делятся на две группы:

– затраты на достижение соответствия по качеству (их следует рассматривать как инвестиции, полезные затраты);

– затраты, связанные с несоответствием по качеству (потери, вредные и бесполезные затраты).

Источниками данных о затратах, связанных с качеством, могут служить:

- ведомости по зарплате;
- отчеты о производственных расходах;
- отчеты о браке;
- разрешения на отклонения и отчеты о переработке и устранении дефектов;
- отчеты о командировках;
- данные о стоимости продукции;
- отчеты о расходах на ремонт, замену и гарантийное обслуживание;
- протоколы (записи) контроля и испытаний;
- протоколы (записи) анализа материалов;
- бюджеты подразделений и т. п.

Отдел управления качеством осуществляет работы по предварительному анализу затрат, связанных с качеством, для того чтобы достичь следующих целей:

- а) привлечь к расчетам экономический отдел
- б) получить данные, которые были бы достоверными в известных пределах
- в) представлять результаты анализа высшему руководству.

Основные сложности, возникающие при оценке затрат, связанных с качеством:

1) относятся ли расходы на поверку измерительного оборудования к затратам на предупреждение или являются частью затрат на оценку? Ответ зависит от того, где используется это оборудование. Если в ОТК – то это затраты на оценку, если в производственном цехе при самоконтроле – то это затраты на предупреждение;

2) часть персонала может работать, занимаясь одновременно:

- написанием методик по качеству (предупреждение);
- калибровкой и настройкой контрольного оборудования (оценка);
- работой с браком, обнаруженным при контроле внутри организации (отказы внутренние);
- работой с браком по жалобам потребителей (отказы внешние).

Распределение затрат времени персоналом можно выяснить, например, интервьюированием (опросом) или путем проведения так называемого фотографирования рабочего времени;

3) затраты, связанные с необоснованными возвратами продукции, следует игнорировать.

Экономия затрат, связанных с качеством, может быть достигнута в результате корректирующих действий, но еще лучше добиваться ее путем исследования и предупреждения причин возникновения затрат, обусловленных как внутренними, так и внешними отказами. Часто с целью повышения качества создают меж функциональную команду по улучшению качества из представителей различных подразделений, обладающих знаниями в различных областях. Членам команды необходимы определенные навыки, знания и проницательность для выбора приоритетных направлений работы.

Отчет о затратах, связанных с качеством, сам по себе не решает ни одной проблемы. Он лишь поддерживает и интенсифицирует мероприятия по улучшению качества и предупреждению отказов, выполняемые в рамках всей организации, и переводит «проблемы качества», якобы находящиеся в компетенции отдела управления качеством, «проблемы рентабельности», касающиеся всех. В малых организациях отчеты о затратах, связанных с качеством, допустимо составлять лишь один раз в год, что позволит оценить работу за прошедший период и определить участки, на которых следует сконцентрировать внимание в следующие 12 месяцев.

Скачек Н.Ю.

НТК статистичних досліджень, м. Київ, Україна

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ: СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Питання збереження довкілля, покращення екології є актуальними для всього світу, у тому числі і для України. Окремі аспекти глобальних екологічних проблем вирішуються з допомогою органічного землеробства, що набуває поширення в багатьох країнах з 70-х років минулого століття. Зокрема, в Україні поступовий розвиток органічного виробництва триває вже понад десятиліття.

Звичайно ж, особливу увагу до органічного руху проявляють науковці. Так, порівнянню ефективності органічного та традиційного інтенсивного землеробства присвятили свої роботи М.І. Кобець та О.І. Корніцька. Окремі аспекти маркетингової діяльності виробників органічної продукції та формування попиту на таку продукцію висвітлені в публікаціях О.В. Рудницької. Аналіз розвитку виробництва органічної продукції в Україні представили у своїх роботах Д.Г. Легеза та А.В. Казановська.

Варто зазначити, що вітчизняні виробники органічної продукції, споживачі цієї продукції та науковці, що займаються вивченням питань органічного виробництва, в процесі здійснення своєї діяльності стикаються з рядом проблем, специфічних для кожної із зазначених категорій.

Так, для вітчизняних виробників органічної продукції основними проблемами є такі:

- відсутність законодавчого забезпечення у сфері органічного виробництва, у той час як за кордоном органічний рух має гарантовану відповідним законодавством офіційну підтримку;
- нерегульованість внутрішнього ринку органічної продукції, відсутність єдиного маркування, низький рівень поінформованості споживачів щодо виробництва органічної продукції в Україні та можливості купувати таку продукцію – як результат законодавчої невизначеності у зазначеній сфері.

Вітчизняним споживачам, які знають про органічну продукцію та хотіли б її купувати, важко знайти цю продукцію на прилавках магазинів, оскільки єдиного маркування немає. Це, знову ж таки, наслідок законодавчої нерегульованості. Власне кажучи, купити таку продукцію вони можуть у тому випадку, якщо мають інформацію щодо певного підприємства як виробника органічної продукції. З огляду на зазначене важливою для вітчизняних споживачів є діяль-

ність громадських організацій, спрямована на популяризацію органічного руху в Україні.

Для науковців, що займаються вивченням розвитку органічного виробництва, найважливішим і найбільш проблематичним питанням є доступ до надійних і достовірних джерел інформації. Адже узагальнених даних щодо кількості підприємств та площ сільськогосподарських угідь, сертифікованих для вирощування органічної продукції, для виконання досліджень у цій сфері замало. І справа не у повній відсутності джерел інформації. Навпаки, достовірні дані є, щоправда, отримати доступ до них можна лише за умови довіри до органів державної статистики з боку громадських організацій, які переймаються проблемами розвитку органічного руху в Україні та акумулюють інформацією щодо підприємств, що займаються органічним виробництвом. А наслідком такої довіри можуть бути цікаві дослідження, результати яких будуть корисними як, власне, науковцям, так і іншим користувачам статистичних даних: вітчизняним виробникам органічної продукції, споживачам цієї продукції, громадським організаціям тощо.

Так, деталізований аналіз розвитку органічного виробництва в Україні можливий за наявності у органів державної статистики переліку виробників органічної продукції із зазначенням площ сільськогосподарських угідь, сертифікованих для органічного виробництва. Такий перелік відповідно до Закону України “Про державну статистику” може використовуватися органами державної статистики у якості адміністративних даних. При цьому виробники органічної продукції та громадські організації отримають такі переваги:

- забезпечення конфіденційності зі сторони органів державної статистики відповідно до Закону України “Про державну статистику”;
- отримання на щорічній основі зведених статистичних даних щодо розвитку органічного виробництва в Україні за результатами державних статистичних спостережень, що наразі проводяться органами державної статистики;
- використання цих даних для подальшої популяризації розвитку органічного виробництва в Україні не лише з орієнтацією на експорт, а й з метою розширення кола вітчизняних споживачів органічної продукції;
- в подальшому, зокрема, після прийняття відповідного законодавства, отримання специфічних зведених статистичних даних з питань органічного виробництва на основі міжнародної статистичної методології, адаптованої до вітчизняних реалій.

Використання зазначених вище адміністративних даних допоможе органам державної статистики у вирішенні таких завдань:

– оперативного реагування на потреби користувачів у статистичних даних щодо вітчизняного органічного виробництва;

– з'ясування можливості зведення показників з різних статистичних форм для узагальнення статистичних даних щодо діяльності підприємств, що займаються виробництвом органічної продукції, з метою задоволення потреб користувачів у такій інформації;

– вивчення міжнародного досвіду з питань статистичного забезпечення розвитку органічного виробництва, зокрема, розроблення відповідного методичного інструментарію для запровадження статистики органічного виробництва, адаптація запитальника з питань органічного виробництва із врахуванням наявних статистичних даних з метою уникнення дублювання показників і надмірного звітного навантаження на респондентів.

Отже, координація зусиль вітчизняних громадських організацій у сфері органічного виробництва та органів державної статистики сприятиме як задоволенню потреб користувачів у статистичних даних, так і подальшій популяризації та успішному розвитку органічного руху в Україні.

Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці

Боярова Н.Н., д.т.н. Яговкин Н.Г.

Самарский государственный технический университет, Российская Федерация

ОПТИМИЗАЦИЯ ДОЛЖНОСТНЫХ ОБЯЗАННОСТЕЙ ПО УПРАВЛЕНИЮ ПЕРСОНАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Современные промышленные предприятия представляют собой сложные взаимосвязанные структуры, объединенные для выпуска разнообразных видов продукции. В связи с этим на предприятиях выдвигаются дополнительные требования к управлению персоналом.

Эффективным методом анализа и совершенствования системы управления персоналом является применение метода, основанного на анализе дерева задач, где совокупность задач (дерево) подсистем одного уровня должна обеспечивать

выполнение задачи подсистемы более высокого уровня. При его построении используют эвристические методы и экспертные оценки [1; 2]. Дерево задач обеспечивает согласование различных подсистем структуры управления (СУ) предприятия, которые конкретизируются, при достигнутых технических и стоимостных характеристиках, а применение методов экспертных оценок, позволяет определить коэффициенты относительной важности задач управления.

Оценка относительной важности выполняемых задач, придание им сравнительных и численных оценок и определение ограничений по ресурсам является задачей ранжирования элементов СДО (структура должностных обязанностей).

Одной из основных проблем ранжирования элементов СДО является оценка их по важности (по прогнозируемой эффективности), то есть по вкладу в достижение цели функционирования системы. В общем виде задача решается построением исходного описания ее структурной схемы (предметной области) как объекта и заключается в определении альтернативного информационно-целевого «И-ИЛИ» графа [3; 4]:

$$G(Z) = (Z, S, \Pi), \quad (1)$$

где Z и S – множества элементов (вершин) и связей (дуг) графа;

Π – система правил или ограничений, определяющих какие структуры являются допустимыми, Π объединяет тип связей σ (структуру) и отношения связей ρ между элементами z_i и z_j .

Создание целевого «И-ИЛИ» графа позволяет сформировать базу данных для проведения оперативного обследования СУ предприятия [4].

Каждый из элементов СУ имеет набор характеризующих его параметров, при этом их можно разбить на две группы: первые, имеющие один параметр – важность (такие элементы как предметная область, общие и частные задачи); вторые – это конкретные должностные обязанности (ДО), должностные лица (ДЛ) и подразделения, имеющие несколько параметров – важность, стоимость и время. Нормированными показателями являются стоимость элемента (стоимость создания, функционирования штата), время (выработки управляющего воздействия, решения задачи) и важность данного элемента СУ для решения главной задачи предметной области. При этом на такие параметры как стоимость и время накладываются ограничения.

Правильными (рациональными) вариантами структуры системы являются т.е. наборы элементов СДО, параметры стоимости и времени которых не пре-

вышают допустимых значений C_{max} и T_{max} (устанавливаются из экономической целесообразности и требований к оперативности управления предприятием). Оптимальным вариантом являются конкретные элементы СДО, «лучшие» среди других по заданному критерию.

Перед вычислением показателей $y^{vaz}(c)$, $y^{st}(c)$ и $y^{vr}(c)$, характеризующих важность, стоимость и время c -го варианта элементов СДО, необходимо выделить из всего возможного набора вариантов C множество M рациональных (правильных) вариантов элементов $c^* \in M$, т.е. такие элементы СДО, характеристики которых по стоимости x_{st} и по времени выполнения x_{vr} не превышают предельно допустимые значения C_{max} и T_{max} .

Для рациональных вариантов элементов системы c^* определяются:

- нормированные максимизированные показатели, характеризующие важности вариантов элементов c^* (фактические величины, отражающие значимость рассматриваемых рациональных m -ых элементов СДО)

$$y^{vaz}(c^*) = f(c^*) = v_{klm} v_{kl} v_k v_0. \quad (2)$$

Запись в виде (2) предполагает, что конкретный элемент СДО предназначен для решения одной частной задачи (подзадачи). В случае если одним элементом СДО решается несколько частных задач, показатели важности рассчитываются отдельно для каждой импликанты и суммируются.

- стоимость элементов структуры системы c^* :

$$y^{st}(c^*) = \frac{C_{max} - C_{c^*}}{C_{max}}, \quad (3)$$

где C_{c^*} – стоимость элемента;

C_{max} – максимально возможная стоимость (измеряется в тыс. руб., \$ и т.п.);

- время элементов структуры системы c^* :

$$y^{vr}(c^*) = \frac{T_{max} - T_{c^*}}{T_{max}}, \quad (4)$$

где T_{c^*} – время варианта T_{max} – максимально время (измеряется в сутках, человеко-часах и т.п.).

Данные показатели вычисляются для рациональных вариантов структуры системы c^* , должны удовлетворять условию $y \in \Omega_y$, где $\Omega_y = \{y | 0 \leq y \leq 1\}$ – область допустимых значений y .

Использование аддитивной формы, дающей возможность задавать относи-

тельную важность показателей, позволяет сформировать модель совершенствования организационной СУ предприятием:

$$\begin{cases} F(c^*) = \max_{c^* \in M} (K_{vaz} y^{vaz}(c^*) + K_{st} y^{st}(c^*) + K_{vr} y^{vr}(c^*)), \\ y^{st}(c^*) \geq y^{st}(C_{max}) \\ y^{vr}(c^*) \geq y^{vr}(T_{max}) \\ K_{vaz} + K_{st} + K_{vr} = 1 \end{cases} \quad (5)$$

После ранжирования по заданным критериям определяются предпочтительные элементы СДО («узкие места»).

Построенная модель позволяет: производить оценку ДО по различным параметрам; выявлять ДО, не удовлетворяющие поставленным требованиям; формировать из всего набора ДО наиболее (наименее) важные по различным критериям.

Список использованных источников:

1. Архипова Н.И. Исследование систем управления / [Н.И. Архипова и др.]. – М.: ПРИОР, 2002.
2. Саати Т.Л. Принятие решений при зависимостях и обратных связях: Аналитические сети: пер. с англ. / Т.Л. Саати. – М.: ЛКИ, 2008.
3. Алескеров Ф.Т. Бинарные отношения, графы и коллективные решения / Ф.Т. Алескеров, Э.Л. Хабина, Д.А. Шварц. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006.
4. Берштейн Л.С. Нечеткие графы и гиперграфы / Л.С. Берштейн, А.В. Боженюк, Л.С. Берштейн. – М.: Научный мир, 2005.

Полищук А.Ю., к.т.н. Лапицкая Н.В.

Белорусский государственный экономический университет,

Республика Беларусь

МОДЕЛИРОВАНИЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ С ПРИМЕНЕНИЕМ МЕТОДА ГРУППОВОГО УЧЕТА АРГУМЕНТОВ

Основные макроэкономические показатели являются отображением текущей экономической ситуации в государстве, на их основе можно составить общее мнение о состоянии экономики отдельной страны, как в динамике ее развития, так и в сравнении с другими странами. На сегодняшний день ключевыми макроэкономическим показателем является валовой внутренний продукт (ВВП), который пришел на смену ВВП и стал основным индикатором для совместности с СНС Организации Объединённых Наций.

Метод группового учета аргументов рассматривается как инструмент моделирования и прогнозирования ВВП, который основан на нейросетевых алгоритмах. В исследовании использовался программный продукт Neuroshell 2.

В работе были созданы модели ВВП Республики Беларусь, которые основывались на следующих входных параметрах:

- численность населения Республики Беларусь, тысяч человек, x_1 ;
- экономически активное население, тысяч человек, x_2 ;
- реальные денежные доходы населения, в ценах 2011 года, x_3 ;
- реальная заработная плата, в ценах 2011 года, x_4 ;
- объем промышленного производства, в ценах 2011 года, x_5 ;
- объем инвестиций в основной капитал, в ценах 2011 года, x_6 ;
- розничный товароборот торговли, в ценах 2011 года, x_7 .

Моделирование осуществлялось в два этапа:

1. Прогнозирование влияющих параметров с помощью ARIMA-моделей.
2. Применение МГУА для прогнозирования ВВП.

В ходе работы были сформированы три модели: две на основе критерия регулярности (простая и с расширенными настройками) и одна на основе критерия FCPSE (Full Complexity Prediction Squared Error – Квадратичная ошибка предсказания с полной сложностью).

Ниже представлены результаты применения моделей для прогнозирования ВВП Республики Беларусь (табл. 1–3):

Таблица 1. Выходные данные (Регулярность полная)

Год	ВВП в ценах 2011 года	В% к предыдущему году
2012	289801,67	1,0566
2013	305340,76	1,0536
2014	322056,91	1,0547
2015	340397,67	1,0569

Таблица 2. Выходные данные (FCPSE)

Год	ВВП в ценах 2011 года	в% к предыдущему году
2012	286456,49	1,0444
2013	300764,33	1,0499
2014	315232,39	1,0481
2015	329862,47	1,0464

По расчетам Института народнохозяйственного прогнозирования Российской академии наук, Института экономики и прогнозирования НАН Украины и Центра

интеграционных исследований Евразийского банка развития (ЕАБР), в 2011–2015 годах среднегодовые темпы роста ВВП составят в Беларуси 4,7%.

Таблица 3. Выходные данные (Регулярность упрощенная)

Год	ВВП в ценах 2011 года	в% к предыдущему году
2012	288034	1,05553
2013	303557	1,0539
2014	319488	1,05248
2015	335861	1,05125

На государственном уровне в Республике Беларусь утвержден прогноз на 2012 год, предусматривающий рост ВВП на уровне 5–5,5%. Программа социально-экономического развития на 2011–2015 годы предполагает, что за пятилетку ВВП Беларуси вырастет на 62–68%. Выполнение данной программы предполагает, что ежегодный рост ВВП Беларуси должен составлять около 10%.

Таким образом, прогноз, созданный на основе МГУА, показал, что спрогнозированные с его помощью данные находятся предельно близко к данным РАН и НАН Украины, что указывает на их состоятельность. Прогноз белорусских властей на 2012 год также сходится с прогнозом МГУА.

Получившиеся модели можно использовать в различных случаях: при наличии персонального компьютера наиболее предпочтительной является первая модель (состоящая из 56 полиномов), т.к. она показывает самые точные данные для прогноза с учетом массы показателей в различных сочетаниях, что позволяет нивелировать эффект, когда резкий скачок одного показателя нарушает модель и ухудшает ее способность к реальному прогнозу. При отсутствии достаточных вычислительных мощностей предпочтительнее использование третьей модели (1), т.к. при относительной простоте она также способна показать хорошие результаты.

$$ВВП = \frac{201641,8 * (1,9E^{-3} + 0,69x_2 - 0,17x_6 - 0,124x_3 + 0,26x_4 + 6,47E^{-3}x_7 + 1)}{2} + 133907,8. \quad (1)$$

Вторая модель (2) – простая регрессионная модель одного показателя.

$$ВВП = \frac{186040 * (0,94x_3 + 1)}{2} + 133907,8, \quad (2)$$

где $x_1...x_7$ – нормированные показатели выходных параметров.

Необходимо отметить, что метод группового учета аргументов является мощным инструментом для составления моделей, который даже не коротких выборках способен показать отличное качество модели. Благодаря очень широкому выбору критериев и возможности варьирования массы параметров модели, этот

метод позволяет найти именно такую модель, которая отвечала бы начальным требованиям путем перебора различных комбинаций критериев и показателей.

Недостатком нейросетевой парадигмы является то, что даже натренированная нейронная сеть представляет собой черный ящик. Знания, зафиксированные как веса нескольких сотен межнейронных связей, совершенно не поддаются анализу и интерпретации человеком. Также проблема состоит в нахождении оптимальной сложности модели, т.к. излишне громоздкая модель затрудняет ее применение, а излишне простая не может в полной мере состоятельно описать данные.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

<i>Борейко В.І.</i> Економічна самостійність регіонів: декларації і реалії.....	3
<i>Кальницький А.Є., Огородник В.О.</i> Вплив інвестиційного процесу на регіональну конкурентоспроможність.....	6
<i>Ковалева І.Н.</i> К вопросу о системе повышения конкурентоспособности региона	9
<i>Новосад І.Г.</i> Показники оцінки проблемності розвитку регіонів	11
<i>Панькова Л.Н., Узденов І.Ш.</i> Оценка результатов инновационного развития региона	14
<i>Таранова Г.П.</i> Сучасний стан та динаміка розвитку вантажного автомобільного транспорту Автономної Республіки Крим	19

Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

<i>Кіняк Г.В.</i> Сучасні тенденції функціонування та проблематика атомної промисловості України	22
--	----

Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

<i>Адилова Новруза Гейис кызы</i> Рынок труда и воспроизводство квалифицированных рабочих в сельском хозяйстве	26
<i>Волкова Н.Н., Волошко Л.Б., Сахно Т.В.</i> Соблюдению беспристрастности инспектирующих организаций в контексте требований международного стандарта ISO/IEC 17020:2012.....	30
<i>Лозова І.Г.</i> Мотивація трудової активності в умовах модернізації економіки..	33
<i>Михальченко Г.Г.</i> Реформування системи охорони здоров'я з метою підвищення стандартів життя населення України.....	36

Гроші, фінанси і кредит

<i>Алукаев Р.Р.</i> Экономические последствия введения прогрессивной ставки по НДФЛ в России	39
<i>Висоцький І.А.</i> Фактори впливу на ефективне проведення державного фінансового контролю за рухом коштів місцевих бюджетів	41
<i>Жоламанова М.Т.</i> Денежно-кредитная политика Национального Банка Казахстана в посткризисный период	44
<i>Мухаметшин А.Р.</i> Анализ инфляционных процессов в России.....	48

<i>Огліх В.В., Бесчастна Г.О.</i> Сучасні аспекти розвитку ризик-менеджменту у фінансових установах	50
<i>Хлебников К.С., Кравцов И.Д.</i> Схема работы паевых инвестиционных фондов	53
<i>Чайковська В.П., Вдовиченко М.С.</i> Вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства.....	56
<i>Чайковська В.П., Ліщук С.А.</i> Застосування в Україні обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: проблеми та перспективи	59
<i>Чернова Н.Е.</i> К вопросу о внедрении системы безналичных расчетов в российской экономике	62
<i>Шкут О.С.</i> Особливості фінансового посередництва на ринку цінних паперів України	64
Бухгалтерський облік, аналіз та аудит	
<i>Кривоконь О.С., Ходацька І.С.</i> Стан розвитку фермерських господарств Вінницького регіону	68
<i>Обухова О.М., Журба Т.С.</i> Особливості оподаткування прибутку	74
<i>Портна К.Л., Журба Т.С.</i> Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні	76
<i>Проданчук М.А.</i> Метод “директ-кост” як інструмент управління виробництвом	79
<i>Шафигуллина Л.В.</i> К проблемам перехода на МСФО в РФ	82
Статистика	
<i>Грацианова А.Е.</i> Системы учета затрат на качество	84
<i>Скачек Н.Ю.</i> Органічне виробництво в Україні: статистичний аспект	87
Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці	
<i>Боярова Н.Н., Яговкин Н.Г.</i> Оптимизация должностных обязанностей по управлению персоналом предприятия.....	89
<i>Полищук А.Ю., Лапицкая Н.В.</i> Моделирование макроэкономических показателей Республики Беларусь с применением метода группового учета аргументов	92

Наукове видання

Мови видання: українська, російська

СПЕЦПРОЕКТ: АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції

Київ • 14–15 червня 2012 р.

У семи томах

Том 7. Актуальні питання економіки

Окремі доповіді друкуються в авторській редакції

Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Відповідальний редактор Біла К. О.

Технічний редактор Капуш О. Є.

Підп. до друку 22.06.12. Формат 60x84¹/₁₆.
Ум. др. арк. 5,22. Тираж 100 пр. Зам. № 0612-07.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 3618 від 06.11.09.

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49087, м. Дніпропетровськ, п/в 87, а/с 4402

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com
e-mail: conf@confcontact.com

